Ազգ
Azg armenian daily
16 ՕԳՈՍՏՈՍ 1996. ՈՒՐԲԱԹ. # 153 (1159)

Բորիս Ելցինը եւ Վիկտոր Չեռնոմիրդինը ձեւավորում են Ռուսաստանի նոր կառավարությունը

15 ՕԳՈՍՏՈՍ, BBC. Ռուսաստանի նախագահ Ելցինն այսօր ֆինանսների նախարար է նշանակել իր խորհրդական Ալեքսանդր Լիվշիցին, որը ստացել է նաեւ փոխվարչապետի պաշտոն: Դիտորները համամիտ են, որ նա եռանդուն բարենորոգիչ է, որը հարկերի վճարումներից խուսափողների դեմ պայքար մղելու լայն լիազորություններով է օժտված: Չեռնոմիրդինի I տեղակալ է նշանակվել բարենորոգումների մեկ այլ հայտնի կողմնակից եւ Ռուսաստանի ամենազդեցիկ կոմերցիոն բանկերից մեկի, Օնեքսիմբանկի ղեկավար Վլադիմիր Պոտանինը: Փոխվարչապետ է դարձել նաեւ Ելցինի գլխավոր օգնականներից մեկը Վիկտոր Իլյուշինը: Իրենց պաշտոնները պահպանել են արտգործնախարար Պրիմակովն ու ՆԳ նախարար Կուլիկովը:

ԲՅՈՒՐԱԿԱՆ

Հայաստանը վերջին հրաժեշտը տվեց Վիկտոր Համբարձումյանին

Հովհաննես Դրասխանակերտցին վստահաբար կնախանձեր, որ իր կողմից հեռավոր 10-րդ դարում առաջին անգամ հիշատակված Բյուրականն աշխարհով մեկ հռչակվեց ոչ թե իր, այլ այս գյուղի մեկ ուրիշ անվանի բնակչի շնորհիվ: Արագածի հարավարեւելյան լանջին ակադեմիկոս Վիկտոր Համբարձումյանն առաջին անգամ եկավ կես դար առաջ եւ մշտապես հաստատվեց այնտեղ: Այստեղ նա կազմակերպեց աստղադիտարան,

այստեղից էր երկխոսության մեջ մտնում տիեզերքի հետ, այստեղի հետ են կապված նրա երկար ու բովանդակալից կյանքի վերելքի տարիներն ու դառնությունները: Վերելքի, քանի որ ծաղկուն այգիների սրտում փաստորեն զրոյից ծնվեց ու վեր խոյացավ գիտական հզոր հաստատություն, իսկ դառնություն ու ապրումներ մեծ գիտնականին պատճառեցին անցումային շրջանում իր կերտած հաստատության զրկանքներն ու կորուստները: Այստեղ, Բյուրականում հանգչում է Համբարձումյան ընտանիքի ավագ սերունդը, մասնավորապես ակադեմիկոսի հայրը՝ գրականագետ, թարգմանիչ ու բանաստեղծ Համազասպ Համբարձումյանը:

Այստեղ, օգոստոսի 15-ին իր վերջին հանգրվանը գտավ մեր ժամանակների մեծանուն գիտնականներից մեկը, Հայաստանի գիտությունների ակադեմիայի հիմնադիր կազմի վերջին ողջ մնացած անդամ, ՀԳԱ-ի 1947–93 թթ. նախագահ եւ առաջին պատվավոր նախագահ, Հայաստանի ազգային հերոս, սոցիալիստական աշխատանքի կրկնակի հերոս Վիկտոր Համբարձումյանը:

Ժամը 13-ին հոգեհանգիստը տեղի ունեցավ աստղադիտարանի շենքում, ուր դրվել էր հանգուցյալի դին: Իրենց ուսուցչին ու երկարամյա ղեկավարին հրաժեշտի էին եկել նրանք, ովքեր Վ. Համբարձումյանի կողքին էին աստղադիտարանի երկունքի պահին ու որպես գիտնականներ կայացան հաստատության հասունացմամբ, եւ նրանք, ովքեր մուտք գործեցին արդեն անուն հանած, հռչակ ու հեղինակություն ունեցող գիտական կոլեկտիվ:

Այստեղ են նաեւ այն գիտնականները, որոնք, ի հեճուկս դժվարությունների ու շուկայական տնտեսության վերիվայրումների, հավատարիմ են գիտությանը եւ իրենց կյանքը նվիրաբերել են աստղագիտությանը: Երեւանից են ժամանել ՀԳԱԱ գիտական տասնյակ հաստատությունների աշխատակիցներ. այդ գիտական կենտրոնները ստեղծվել են ակադեմիկոս Վ. Համբարձումյանի մասնակցությամբ: Դրանցից շատերը նշանավորեցին գիտական հետազոտությունների նոր ուղղություններ եւ լայն ճանապարհ բացեցին հայ գիտությանը, Հայաստանին:

Տես # էջ 2

ԱՄՆ

Բոբ Դոուլը պաշտոնապես հռչակվեց հանրապետականների թեկնածու

Տիկին Դոուլը պատմում է ամուսնու փրկիչ՝ բժիշկ Քելեքյանի մասին

Ինչպես եւ ակնկալում էին փորձագետները, Սան Դիեգոյի հանրապետական համագումարը բարձրացրեց Դոուլի քաղաքական վարկանիշը: Համագումարի երրորդ օրը Տեխասի նահանգի ներկայացուցիչը հայտնեց, որ իր պատվիրակական խումբը՝ 31 հոգի, ձայներն ամբողջությամբ տալիս է Բոբ Դոուլին, որից հետո, սենատոր փաստորեն հավաքեց թեկնածու հռչակվելու համար անհրաժեշտ ձայները: Չորեքշաբթի օրը շարունակվեց հանրապետական քաղաքական աստղերի արշավը: Ջեյմս Բեյքեր, Ջին Քըրքպատրիկ, անուններ, որոնք տարիներ առաջ համաշխարհային մամուլի առաջին էջերից չէին իջնում: Ջեյմս Բեյքերին հայաստանցիներին ներկայացնելու հարկ չկա. նա առաջին եւ առայժմ միակ ԱՄՆ-ի պետքարտուղարն է, որն այցելել է Հայաստան: Բեյքերի ելույթը, ինչպես եւ ակնկալվում էր, ամբողջությամբ արտաքին քաղաքականությանն էր նվիրված: Նախկին պետքարտուղարը խիստ քննադատության ենթարկեց Քլինթոնի արտաքին քաղաքականության գրեթե բոլոր ուղղությունները սկսած ՆԱՏՕ-ի ընդարձակումից մինչեւ սպառնալիքները բոսնիացի սերբերի դեմ ուժ գործադրելու վերաբերյալ: Չորս տարի առաջ այս մեծ երկիրը համաշխարհային տերություն էր: Ամերիկան հաղթեց սառը պատերազմում, Եվրոպան եւս կրկին ազատագրվեց, Մերձավոր Արեւելքում Ամերիկան ազատագրեց Քուվեյթը, Իսրայելին եւ նրա արաբ հարեւաններին հավաքեց խաղաղության ուղղակի բանակցությունների սեղանի շուրջ: Մնացած աշխարհում Ամերիկայի ղեկավարության ներքո ժողովրդավարությունը եւ ազատ շուկան ծաղկում էին:

Մեր դաշնակիցները հավատում էին Ամերիկայի խոսքին: Մեր թշնամիները հարգում էին Ամերիկայի վճռականությունը: Երբեւէ միայն գերտերության մեջ պատմական հնարավորություն էր ընձեռվել առաջ տանելու մեր ազգային շահերը: Բայց դա, իմ բարեկամներ, 1992 թվականին էր: Որքան տարբեր է կացությունը չորս տարի անց: Չորս տարի ճառախոսություն, առանց արդյունքի: Կենտրոնական Եվրոպայում մենք պատմական հնարավորություն կորցրեցինք: 45 տարի մենք պայքարում էինք Կենտրոնական Եվրոպայի ժողովրդին ազատագրելու համար: Կորցրեցինք պատմական հնարավորությունը: Այժմ նրանք մեզնից օգնություն են խնդրում: Բայց Բիլ Քլինթոնը գերադասում է զիջել Մոսկվային, քան գործադրել ամերիկյան շահերը:

Տես # էջ 8

ՄՈՍԿՎԱ

Պետդումայում ծրագրվում են ունկնդրումներ ղարաբաղյան հակամարտության շուրջ

ՄՈՍԿՎԱ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ: Այս տարվա հոկտեմբերին Ռուսաստանի Պետդումայում ունկնդրումներ կսկսվեն ղարաբաղյան հակամարտության շուրջ: Այդ հարցը արծարծվելու է Պետդումայի Կովկասյան աշխատախմբի նախաձեռնությամբ: Ըստ «Ազատություն» ռադիոկայանի ադրբեջանական խմբագրության, այս տեղեկությունը տրամադրել է աշխատախմբի ղեկավար Ա. Վաշչենկոն: Նա հաղորդել է, որ այդ ունկնդրումներին կհրավիրվեն Մոսկվայում Հայաստանի եւ Ադրբեջանի դեսպանները, մոսկվաբնակ համայնքների, ինչպես նաեւ Լեռնային Ղարաբաղի ներկայացուցիչները:

ԹԵԺ ԿԵՏ

Լեբեդ. Չեչնիայի պատերազմը պարտված է եւ կոմերցիոն

15 ՕԳՈՍՏՈՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ռուսաստանի Անվտանգության խորհրդի քարտուղար Ալեքսանդր Լեբեդն այսօր մեկնեց Չեչնիա: Խանկալայի ռուսական ռազմական հենակետում նա հանդիպում ունեցավ Ռուսաստանի դաշնակցային ուժերի ղեկավարների եւ զինվորական հրամանատարների հետ, քննարկելով Գրոզնիում երեկ սկսված ժամանակավոր հրադադարը լիովին ուժի մեջ մտցնելու հարցը: Չեչենական կողմը հայտարարել է, թե պատրաստ է Լեբեդի հետ հանդիպել ցանկացած պահի: Չեչենների խոսնակ Ուդուգովն այսօր ասաց, թե չեչեն ղեկավարները դրական են գնահատում Ելցինի երեկվա նախաձեռնությունը, որի համաձայն Լեբեդին տրվում են մեծ լիազորություններ ճգնաժամը հաղթահարելու գործում, միաժամանակ հրաժարվելով Չեչնիայի հարցով Ռուսաստանի կառավարական հանձնաժողովից: Վարչապետ Չեռնոմիրդինն ասել է, թե ինքը մնում է պատասխանատու չեչենական ճգնաժամը հաղթահարելու գործում եւ որ Լեբեդին տրված լիազորությունները կօգնեն հասնել ճգնաժամը հաղթահարելուն: Ալեքսանդր Լեբեդը խոստացավ, որ Մոսկվա վերադառնալով իսկույն [illegible] Չեչնիայի արյունահեղության մեղավորների եւ կհայտնի մանրամասներ այն մասին, թե ով եւ ինչու է օգոստոսի 6-ին գրոհայիններին թույլ տվել, որ նրանք մտնեն Գրոզնի: Լեբեդը ընդգծեց, որ չեչենական պատերազմը ի սկզբանե պարտված ու կոմերցիոն էր:

ՀԱՄԱԳՈՐԾԱԿՑՈՒԹՅՈՒՆ

Թուրքիան պատրաստվում է գազ գնել նաեւ Լիբիայից

ԱՆԿԱՐԱ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՏ-AFP: Համաձայն «Անատոլիա» գործակալության լրատվության, Թուրքիան մտադիր է բնական գազ գնել Լիբիայից, կնքելով նրա հետ առեւտրական պայմանագիր, ինչպես դա արվեց Իրանի դեպքում այս շաբաթվա սկզբին:

Հայտնվում է, որ մոտ ժամանակներս տեղի կունենա երկկողմ հանդիպում, նվիրված թուրք-լիբիական տնտեսական համագործակցությանը, որի ընթացքում այս հարցը կլինի քննարկման առարկա: Թուրքիան նաեւ նախատեսում է Լիբիայից գնել նավթ եւ կտրուկ ավելացնել երկկողմ առեւտուրը, որը ներկայումս կազմում է տարեկան 700 մլն դոլար: Անցած շաբաթ Միացյալ Նահանգները ընդունել է մի օրենք, որը պատժամիջոցներ է նախատեսում նրանց նկատմամբ, ովքեր Իրանի եւ Լիբիայի նավթարդյունաբերության մեջ կներդնեն տարեկան 40 մլն դոլար գերազանցող գումար:

ԱՄՆ-ը բացատրություն է պահանջում Նաքանյահուից

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, WSJ. Մ. Նահանգները Իսրայելի վարչապետ Բենիամին Նաքանյահուից բացատրություն պահանջեց նրա գլխավորած «Լիկուդ» խմբակցության պատասխանատուներից մեկի այն հայտարարության համար, թե կառավարությունը պատրաստվում է պաղեստինյան տարածքներում հրեական բնակեցումների մեծ ծրագրեր իրականացնել, ինչը Արաֆաթը համարում է խաղաղության համաձայնագրի կոպիտ խախտում: Մյուս կողմից, Սիրիան եւ Լիբանանը մերժեցին Հարավային Լիբանանից պայմանական կերպով իսրայելական ուժերի հեռացման մասին Նաքանյահուի առաջարկը: Նախորդ օրը նախկին վարչապետ Շիմոն Պերեսը խորհրդարանի նիստում «ծիծաղելի» էր համարել վարչապետի այդ առաջարկը, գտնելով, որ Դամասկոսը դրանից ոչինչ չէր շահում: Նա նոր վարչապետին խորհուրդ էր տվել չարհամարհել Սիրիայի հնարավորությունները: Նախապես, երեկ Լիբանանը մերժեց նախորդ օրը Հարավային Լիբանանում Իսրայելի կողմից ստանձնած խաղաղության պայմանավորվածությունների ընդլայնման հարցը:

ԱՊՀ

Պաշտպանության նախարարները հանդես են եկել ընդդեմ ՆԱՏՕ-ի ընդլայնման

ՄՈՍԿՎԱ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՏ-DPA: Չորեքշաբթի օրը ԱՊՀ երկրների պաշտպանության նախարարների հանդիպումից հետո ընդունվել է համատեղ հայտարարություն, որում անհանգստություն է հայտնվում ՆԱՏՕ-ի դեպի արեւելք ընդլայնվելու հեռանկարի կապակցությամբ: Համաձայն Ռուսաստանի հեռուստատեսության հաղորդման, հայտարարությունը չի ստորագրել միայն Ուկրաինայի նախարարը: Հայտարարությունը ընդգծում է, որ «ՆԱՏՕ ռազմաքաղաքական բլոկի ընդլայնումը դեպի ԱՊՀ-ի սահմանները լուրջ վտանգ է ներկայացնում ԱՊՀ երկրների քաղաքական, տնտեսական եւ ռազմական անվտանգությանը»: Ռուսաստանի պաշտպանության փոխնախարար Նիկոլայ Աֆանասեւսկին խոսելով, անհրաժեշտ է հիմնել անվտանգության նոր համակարգ, որից կշահեն բոլոր եվրոպական երկրները:

Հանդիպման ժամանակ քննարկվել են նաեւ ԱՊՀ երկրներում զինված բախումների կանխման եւ ռազմական համագործակցության ամրապնդման հարցերը:

ԱԶԳ

ազգային

Հայաստանը վերջին հրաժեշտը տվեց Վիկտոր Համբարձումյանին

Սկիզբը էջ 1

Վ. Համբարձումյանի դագաղին դրված են ծաղկեպսակներ ՀՀ նախագահից, ԱԺ-ից, կառավարությունից, նախարարություններից, մարզպետարաններից, ձեռնարկություններից ու բուհերից. առանց չափազանցության կարելի է ասել, որ հանրապետության կյանքի բոլոր ոլորտներում կա Վ. Համբարձումյանի լուման: Ծաղկեպսակներ են դրվում ՀՀ-ում հավատարմագրված օտարերկրյա դիվանագիտական ներկայացուցչությունների անունից: Այդ պետություններից յուրաքանչյուրում Վ. Համբարձումյանը ոչ միայն եղել է, այլեւ ընտրվել ամենաանվանի գիտական ընկերությունների, ակադեմիաների պատվավոր, իսկական կամ արտասահմանյան անդամ, առաջատար համալսարանների պատվավոր դոկտոր: Առանձնահատուկ կապերով Վ. Համբարձումյանը կապված է եղել Ռուսաստանի, նրա երկու մայրաքաղաքների մտավորականների հետ:

Օգոստոսյան շոգ է Արագածոտնի աշխարհում: Կարծես թե արեգակն իր ցոլքերով եւս հրաժեշտ է տալիս երկնքի փառաբանված հետազոտողին: Հիշենք, որ արեգակն էլ է աստղ, հիշենք, որ տակավին 1924 թվականին Թիֆլիսում լույս տեսնող «Մարտակոչ» թերթը գրել է, որ «դպրոցի ու արտաքոց [illegible] դպրոցական աշակերտ» 15-ամյա Վիկտոր Համբարձումյանը մի աշխատություն է նվիրել արեգակի վրա գոյություն ունեցող բծերին, որն, ըստ նույն թերթի «ընդունված է եւ հավանություն գտած Մոսկվայի մասնագետ գիտնականների կողմից»: Միգուցե հենց այդ գործից է սկսվել Վ. Համբարձումյանի ճանապարհը դեպի մյուս աստղերը...

Վ. Համբարձումյանին հրաժեշտ տալու Հայաստան է եկել վրաց գիտնականների պատվիրակությունը Վրաստանի ԳԱ փոխնախագահ ակադեմիկոս Գիվի Սանաձեի գլխավորությամբ, որի կազմում է, մասնավորապես, Վրաստանի ԳԱ Աբասթումանի աստղադիտարանի տնօրեն ակադեմիկոս Ջումբեր Լոմինաձեն: Այսօր «Սաքարթվելոս Ռեսպուբլիկա» պարբերականում տպագրվել է Վ. Համբարձումյանի մահախոսականը, որը ստորագրել են ՎՀ նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն, հանրապետության ԳԱ նախագահ, ակադեմիկոս Ալբերտ Թավխելիձեն, այլ գիտնականներ: Այստեղ է Մայր աթոռ սբ. Էջմիածնի գերագույն հոգեւոր խորհրդի անդամ, Արարատյան հայրապետական թեմի առաջնորդական փոխանորդ բարձրաշնորհ Տ. Գարեգին արք. Ներսիսյանը:

Ժամը 16-ին Բյուրական են ժամանում Հայաստանի Հանրապետության նախագահ Լեւոն Տեր-Պետրոսյանը, հանրապետության մյուս ղեկավարները, թաղման կազմակերպման պետական հանձնաժողովի անդամները:

Եվս ժամ անց Վ. Համբարձումյանի դագաղը տեղափոխվում է Բյուրականի աստղադիտարանի շենքը: Դագաղը տանում են մեծանուն գիտնականի աշակերտներն ու զինակիցները: Պատիվ տալով հայ գիտության նահապետին, գլխարկը ձեռքին գլուխ խոնարհած կանգնած են հայ ոստիկանները: Բազմամարդ թափորը դանդաղ շարժվում է դեպի Բյուրականի [illegible], որ Համբարձումյանի [illegible] գերեզմանոցն է: Այստեղ է հանգչում նաեւ աստղերի հետախուզման գծով Վ. Համբարձումյանի գործընկեր ակադեմիկոս Բենիամին Մարգարյանը: Թափորը գլխավորում է Հայաստանի Հանրապետության նախագահը, որն ինչպես բոլորը, [illegible] 2,5 կմ ճանապարհը:

Գերեզմանոցում տեղի ունեցած սգո արարողությունը բացեց թաղման պետական հանձնաժողովի նախագահ, ՀՀ ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանը: Ակադեմիկոս Վ. Համբարձումյանն այն եզակի երջանիկներից է, ով կարողացել էր ոչ միայն արժանանալ համընդհանուր սիրո եւ հարգանքի, այլեւ վայելել ժամանակակիցների կողմից գնահատված լինելու բերկրանքը, ասաց նա: Անցյալում ընդունված է մեր ժողովրդի երեւելիներին մեծարել վարդապետ կոչելով եւ ամենամեծարժանական այդ կոչումը լիովին համապատասխանում է Վ. Համբարձումյանի անցած ուղուն, շարունակեց խոսնակը: Դժվար է գերագնահատել վարդապետի ավանդը համաշխարհային գիտության զարգացման գործում, միեւնույն ժամանակ նա գիտական մի նոր հիմք դրեց Հայաստանում ստեղծելով աստղաֆիզիկայի ազգային դպրոցը, նշեց Բ. Արարքցյանը: Նրա համոզմամբ, վարդապետի հարուստ կենսագրությունը բարի հիշողությունից շատ նաեւ խրատ ուսանելի է ներկա եւ առաջիկա սերունդների համար:

Հրաժեշտի խոսք ասաց ՀԳԱԱ նախագահ ակադեմիկոս Ֆադեյ Սարգսյանը: Կյանքից հեռացավ մի մարդ, որի անվան հետ էր կապված ՀԳԱԱ անցած ավելի քան կեսդարյա պատմությունը, փաստեց ակադեմիայի ղեկավարը, ներկայացնելով հանգուցյալի կենսագրության հիմնական փուլերը: Վ. Համբարձումյանի անունն ու գաղափարները մեր գիտության [illegible] ուղենիշները կլինեն, իսկ նրա աճյունը պարունակած սիրելի Բյուրականի հողում ուխտատեղի կդառնա յուրաքանչյուր հայի համար, աշխարհի որ անկյունում էլ լինի, յուրաքանչյուր գիտնականի համար, ասաց Ֆ. Սարգսյանը:

Ելույթ ունեցան Վրաստանի ԳԱ փոխնախագահ ակադեմիկոս Գիվի Սանաձեն, ՀԳԱԱ Բյուրականի աստղադիտարանի տնօրեն Արտաշես Պետրոսյանը, Հայաստանի Գրողների միության վարչության նախագահ Հրանտ Մաթեւոսյանը, ԵՊՀ ռեկտոր ակադեմիկոս Ռադիկ Մարտիրոսյանը, բանաստեղծուհի ակադեմիկոս Սիլվա Կապուտիկյանը, ակադեմիկոս Գեւորգ Ղարիբջանյանը, բյուրականցի մանկավարժ, վաստակավոր ուսուցիչ Անբերդ Մնացականյանը: Նրանք խոսեցին Վիկտոր Համբարձումյանի մարդու, գիտնականի, հայրենասերի, հասարակական գործչի մասին:

Ինչպես մեզ հայտնեցին ՀՀ նախագահությունում, Վ. Համբարձումյանի թաղման [illegible] արարողակարգը մշակվել էր նրա կտակի համաձայն ու հանգուցյալի հարազատների ցանկությունների համապատասխան:

Ընթերցվեցին ցավակցական հեռագրեր Ռուսաստանի կառավարության առաջին փոխնախագահ Օլեգ Լոբովից, ՌԴ ԳԱ նախագահ ակադեմիկոս Յուրի Օսիպովից, Վրաստանի ԳԱ նախագահությունից, ՀԲԸՄ նախագահ Լուիզ Մանուկյան Սիմոնից, Լեռնային Ղարաբաղի ղեկավարներից:

Այն պահին, երբ ակադեմիկոս Վիկտոր Համբարձումյանին հանձնեցին հողին, հնչեց ժողովրդական արտիստ Ջիվան Գասպարյանի դուդուկի ձայնը: [illegible] Բյուրականյան [illegible] Արագածի լանջերով իջավ դեպի Արարատյան դաշտավայր, [illegible] Վիկտոր Համբարձումյանի [illegible]:

ՏԻԳՐԱՆ [illegible],
Բյուրական-Երեւան

Օգոստոսի 15-ին Արմենպրեսի մամլո սրահում կայացավ լրագրողների հանդիպումը ՀՀ նախագահի թեկնածու Աշոտ Մանուչարյանի հետ:

Արմենպրեսի տնօրեն Տիգրան Հակոբյանը հանդիպման սկզբում նշեց, որ նմանօրինակ հանդիպումներ կկայանան նաեւ մյուս թեկնածուների հետ, ընդ որում Արմենպրեսի անունից բանավոր հրավերներ են ուղարկվել բոլոր թեկնածուներին:

Հենց սկզբից խոսքը գնաց ԳիԱրՔԱ-ի խորհրդի անդամ Արամի Արշակյանի՝ վերջերս արված եւ շրջանառության մեջ դրված այն տեսակետի շուրջ, ըստ որի ներկա նախագահին ծայն կտան «գողերն ու ոստիկանները», ինչի դեմ ընդդիմացել են գողերը: Մանուչարյանը հրաժարվեց այդ առումով որեւէ մեկնաբանություն տալուց: Փոխարենը Արշակյանի «գործակալ» լինելու շուրջ ոտտվող լուրերին, ՀՀ նախագահի թեկնածուն նշեց, որ մամուլում վերջերս հաճախ առաջ քաշվող նմանօրինակ հարցադրումները «գաղտնաքանության» ոլորտից են: «Այն հասարակական մտքի այնպիսի ուղղություն է, որի կողմնակիցները համաշխարհային պատմությունը փորձում են ներկայացնել որպես դավերի համակարգ», ինչը մամուլ տեղափոխելը նա անթույլատրելի համարեց: Իսկ ինչ վերաբերում է Մանուչարյանի «գործակալ» լինելու մասին լուրերին կամ մեղադրանքներին, նշեց, որ եթե նմանօրինակ մեղադրանք է ներկայացվում որեւէ մեկին, ապա վերջինիս կողմից հակառակն ապացուցելու մեխանիզմների գոյությունը բացառվում է:

Մենք խնդրեցինք Մանուչարյանին ներկայացնել որպես նախագահի դիրքորոշումից», ընդգծեց Մանուչարյանը:

Մեր մյուս հարցը վերաբերում էր Հայաստանի համար ռուսական գործոնի բացարձակացմանը, ինչը, մեր համոզմամբ, դրված է Մանուչարյանի բազմաթիվ հայտարարությունների եւ ելույթների հիմքում: Արդյո՞ք նման մոտեցումը չի վտանգում Հայաստանի ինքնիշխանությունը: Մանուչարյանը նախ նշեց, որ դիրքորոշման հիմքում որոշակի հաշվարկներ են դրված, որոնք կարող են առավելագույնս ապահովել հայ ժողովրդի անվտանգությունը: «Այն Ռուսաստանը, որի հետ մենք ցանկանում ենք հաստատել բնականոն հարաբերություններ, պարզապես գոյություն չունի: Կա Ռուսաստան, որի հետ հարաբերություններ կարելի է հաստատել՝ դառնալով նրա գործիքը, եւ կա Ռուսաստան, որի հետ կարելի է լինել ստրատեգիական

ԵՐԵՎԱՆ

«Ազգային անվտանգության համակարգը կռվի դաշտ չէ, այլ՝ համագործակցության»

Պնդում է Աշոտ Մանուչարյանը

կյանը նշեց, որ որոշակի գողեր ղժգոհել են, որ իրենց դասում են ոստիկանների հետ նույն շարքում: Արշակյանը նշեց, որ նկատի է ունեցել «նորօրյա գողերին, որոնք աշխատում են պետական կառույցներում»:

Ինչ վերաբերում է Լիպարիտյանի հայտարարությանը Թուրքիայի եւ Հայաստանի եղբայրական հարաբերությունների առկայության մասին, Մանուչարյանը կտրականապես մերժեց հայ-թուրքական հարաբերությունների նման որակումը, նշելով, որ դեռ երկար ժամանակ նման հարաբերություններ չեն հաստատվի: Բնականոն հարաբերությունների հաստատումը մեր դրկիցների հետ նա կարեւոր համարեց, սակայն դրա համար վճարվող գինը եւս առաջնային նշանակություն ունի: Ընդունված ձեւերը «չեն նպաստում բնականոն հարաբերությունների հաստատմանը, եւ հետագայում կարող են հանգեցնել որոշակի կախվածության մեր հարեւաններից, որոնք մեր հանդեպ մեծ սեր չեն տածում», ընդգծեց նա: Մանուչարյանը նշեց, որ Հայաստանի վարած «բաց դռների քաղաքականությունը» պետք է զուգակցվի հստակ դիրքորոշումների հետ, որպեսզի ապահովվի մեր ազգային անվտանգությունը:

Մանուչարյանը ընթացքում հարկ համարեց պարզաբանել, որ ազգային անվտանգության այն համակարգը, ուր աշխատել է ինքը, չպետք է շփոթել հետախուզության եւ հակահետախուզության հետ, քանի որ այն «փաստերն ու ինֆորմացիան հավաքող եւ այն վերլուծող, հանրապետության ներքին եւ արտաքին քաղաքականություն մշակող եւ մասամբ այն իրականացնող մարմին է»: Այս առումով նա նկատեց, որ 2,5 տարվա ընթացքում անցել է «բավականին լուրջ դպրոց» (նկատի ունի ՀՀ նախագահի ազգային անվտանգության հարցերի գծով խորհրդականի պաշտոնավարությունը):

Ինչ վերաբերում է Մանուչարյանի՝ «Ռուսաստանի ռազմավարական ընկերոջ

թեկնածու իր նախընտրական ծրագրի տարբերությունն ու առավելությունը մյուսներից: Սակայն նա նշեց, որ մյուս թեկնածուների ծրագրերը հրապարակված չեն, ուստի եւ հարցին ամբողջական պատասխանել չի կարող: Միաժամանակ ավելացրեց, որ իր ծրագրի ելակետը պետք է լինի «վերադարձը բնականոն ճանապարհին»» եւ տապալված արժեքների համակարգի վերականգնումը: Նա նկատեց, որ այսօր Հայաստանում իրականացվում է «տնտեսության ներքին բլոկադա», երբ արտադրելը դառնում է ոչ ձեռնտու աշխատանք:

Ինչո՞ւ մինչեւ նախագահական ընտրություններ սառեցվեց Ղարաբաղյան հիմնախնդրի միջազգային կարգավորման գործընթացը, եւ ի՞նչ զարգացումներ այն կստանա ընտրություններից հետո, մեր այս հարցին ի պատասխան Մանուչարյանը նշեց, որ նախ, ընտրությունները միշտ անկայունություն են մտցնում պետությունների կյանքում, հետեւաբար փոփոխություններ եւ «ոչ պոպուլյար» լուծումներ պահանջող խնդիրները հետաձգվում են: Ըստ Մանուչարյանի ղարաբաղյան հիմնախնդրի կարգավորման ուղղությամբ առաջիկայում կնկատվի միջազգային հանրության դիրքորոշման «էական կոշտացում», եւ «փորձելու են խնդիրը լուծել շատ կարճ ժամկետում»: Ցայսօր գործող բանաձեւը Ղարաբաղի բարձր կարգավիճակն է Ադրբեջանի կազմում եւ գրավյալ տարածքների ազատումը (բացառությամբ Լաչինի միջանցքի): Ըստ այդ բանաձեւի որոշ չափով կփոխվեն ԼՂՀ-ի վարչական սահմանները: Մանուչարյանը նշեց, որ «սա առավելագույնն է, որ կարող ենք ակնկալել» միջազգային հանրության կողմից, եթե շարունակվի ներկա երկարաձգման քաղաքականությունը: Նա ասաց, որ պաշտոնական Հայաստանի հույսը միայն օգտվելն է պետությունների միջեւ առկա հակասություններից:

«Ես հեռանկար չեմ տեսնում այդ պարտնյոր», ընդգծեց ՀՀ նախագահի նախկին խորհրդականը: Նա ավելացրեց, որ գնալով Ռուսաստանում զարգացումները լրջանալու են, եւ մենք գործ ենք ունենալու «որոշակի Ռուսաստանի հետ եւ պետք է պատրաստ լինենք համագործակցելու նրա հետ»:

Նա նկատեց, որ մեր ժողովրդի ներուժը այս բնագավառում այնքան քիչ է, որ նույնիսկ «բոլոր վահանհովհաննիսյանները, աշոտմանուչարյանները, լեւոնտերպետրոսյանները, վազգենմանուկյանները, եթե բոլորը մեկ ուղղությամբ աշխատեն, հաջողությունը կստացվի», քանի որ «ազգային անվտանգության համակարգը կռվի դաշտ չէ, այլ միմիայն՝ համագործակցության», շեշտեց Մանուչարյանը:

Իսկ ինչ վերաբերում է Հայաստանի ընդդիմության համընդհանուր քաղաքական դաշտ ստեղծելուն եւ այնտեղ ռազմավարական գործընկեր գտնելուն, այս առումով Մանուչարյանը նշեց, որ այդ դաշտում կա կառուցվածություն եւ անվստահություն, սակայն ճիգ է արվում այդ մթնոլորտը փոխելու համար:

Հանդիպե՞լ է արդյոք Մանուչարյանը այս ընթացքում ՀՀ նախագահի հետ, ի պատասխան այդ հարցին Մանուչարյանը նշեց՝ «ցավոք՝ ոչ, քանի որ ՀՀ նախագահը վերջին 3 տարում ընդդիմության ոչ մի գործչի հետ չի հանդիպել. սա նոնսենս է», եզրափակեց Մանուչարյանը:

Չվիճարկելով Մանուչարյանի որեւէ դրույթը, նշենք միայն, որ առուլիսի ժամանակ հարցերին պատասխանելիս նա որոշակի էր հստակորեն այն դեպքերում, երբ անդրադառնում էր անվտանգության խնդիրներին, մնացած պատասխաններն ավելի հեռու էին որոշակիությունից: Ինչեւէ: Ընտրարշավը առջեւում է, եւ դեռ առիթ կունենանք լսելու Մանուչարյանի դիտարկումները տարբեր խնդիրների շուրջ:

ՆԱԻՐԱ ՄԱՐՏՕՅԱՆ

Համայնքներն առաջին հերթին ջրի խնդիր ունեն

Սոցիալական ներդրումների հայկական հիմնադրամի հրավերով լրագրողները մասնակից դարձան նրանց առաջին աշխատանքների շահագործման արարողությանը: Հիմնադրամը, որ ստեղծվել է Հայաստանի կառավարության եւ Համաշխարհային բանկի ջանքերով, իրականացնում է ծրագրեր համայնքների համար՝ առավելագույնը 150 հազար դոլարի սահմաններում: Սյունիքի մարզի սահմանամերձ Ներքին Խնձորեսկ գյուղի՝ ողջ աշխարհին կապող միջազգային գծերով փոստատուն-հեռախոսակայանի մասին առաջին տեղեկությունը հրապարակեց «Ազգը»: Այդ եւ հաջորդ օրը լրագրողները այցելեցին Չափնի-Երկնանաց գյուղերի համար կառուցված ոռոգման ջրի ջրատարը եւ Կապան քաղաքի Շահումյան փողոցում շահագործման հանձնված կոյուղագիծը: Դրանք կառուցվել են Համաշխարհային բանկի վարկի, Հոլանդիայի կառավարության նվիրատվության եւ համայնքի ներդրումների հաշվին: Հիմնադրամի նախնական ծրագրերում նախատեսված էր օժանդակել յուրաքանչյուր համայնքի մեկ ծրագրի: Սակայն նոր որոշումով հնարավորություն է ընձեռվում դիմել եւս մեկ կամ երկու ծրագրերի համար, որտեղ համայնքի ներդրումը առաջին 15-ի փոխարեն համապատասխանաբար անում է 30, ապա 70 տոկոսի: Ուղեւորության մասին, որն ավարտվեց Սյունիքի մարզպետի հետ մամլո ասուլիսով, հանգամանորեն՝ վաղվա համարում:

Ա. Գ.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Կառավարվում 2 անգամ
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
Ֆաքս 562941, AT&T (3742) 151065
e-mail INTERNET azg2@arminco.com
Գլխավոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Տնօրեն
ՍԱՐԳԻՍ ՍԱՐԳՍԵԱՆ / հեռ. 562863
A STYLE համակարգչային ծառայություն / 581641
Apple Macintosh
համակարգչային շարվածքը «Ազգ» թերթի
Ձեռքը «Ազգին» դարձնում է
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

Նախագահական 6 թեկնածուներ սատարում են Վահան Հովհաննիսյանին

Նախագահական 6 թեկնածուներ՝ Լենսեր Աղալովյանը, Սերգեյ Բադալյանը, Պարույր Հայրիկյանը, Վազգեն Մանուկյանը, Աշոտ Մանուչարյանը և Արամ Սարգսյանը հանդես են եկել համատեղ հայտարարությամբ, որտեղ քննադատաբար գնահատելով ներհայաստանյան իրավիճակը, այդ ֆոնի վրա Հայ հեղափոխական դաշնակցության կասեցումը և Վահան Հովհաննիսյանի ձերբակալումն ու դատավարությունը, վերջինիս 40-ամյակի կապակցությամբ, որ լրանում է այսօր, սատար են կանգնում նրան։

«Արցախյան նորօրյա զարթոնքով հայ ժողովուրդը ելավ կերտելու իր ազգային պետական ինքնիշխանությունը և այդ ուղղությամբ իրականացրեց նշանակալից քայլեր։ Պատմական կարևորագույն իրողություն դարձավ Արցախի հաղթական պայքարի փաստը։ Սակայն, ցավոք, ընձեռված հնարավորությունների լիարժեք օգտագործման, եղած ձեռքբերումների ամրապնդման ու խորացման փոխարեն՝ իշխանությունում նահանջ արձանագրվեց համաժողովրդական շարժման նվաճած դիրքերից», գրում են հայտարարության հեղինակները, որոնց կարծիքով «բարոյալքումն ու հիասթափությունը հանգեցրին ժողովրդի քաղաքական-քաղաքացիական մեկուսացմանը», որի արդյունքում ստեղծված «սահմանափակումների ու ճնշումների» մթնոլորտում կասեցվեց հանրապետության առաջատար կուսակցություններից մեկի գործունեությունը և «քաղաքական բնույթի» դատավարություններ ծավալվեցին այդ կուսակցության՝ ՀՅԴ ղեկավար գործիչների նկատմամբ։

«Վերոհիշյալ զարգացումների արդյունքներից մեկն էլ այն իրողությունն է, որ այսօր բանտում է գտնվում արցախյան պայքարի ճանապարհով հայրենի քաղաքական կյանքում իրեն հաստատած, ՀՅԴ անդամ Վահան Հովհաննիսյանը», շարունակում են նրանք։

Խոսելով այն մասին, թե «Վահան Հովհաննիսյանը հանրապետությունում սիրված ու գնահատված քաղաքական գործիչ է և պատահական չէ, որ վերջերս ՀՅ Դաշնակցության Հայաստանի Գերագույն ժողովը նրան գնահատեց որպես առաջիկա նախագահական ընտրություններում կուսակցության կողմից առաջադրելի թեկնածու», հայտարարության հեղինակները ցավալի են համարում, որ նա ազատության մեջ չէ և հնարավորություն չունի մյուս թեկնածուների կողքին մասնակցելու նախագահական ընտրություններին։

Արձանագրելով այդ փաստը, հայտարարության հեղինակները եզրակացնում են. «Այսօր, երբ լրանում է Վահան Հովհաննիսյանի 40-ամյակը,

մենք՝ ՀՀ նախագահի թեկնածուներս, անկեղծորեն և ջերմությամբ շնորհավորում ենք մեր գործընկերոջը, ցանկանում առողջություն և անկոտրում կամք՝ վստահեցնելով, որ ունի բազմաթիվ բարեկամներ, որոնք անտարբեր չեն իր ճակատագրի նկատմամբ և մտապես հետևում ու բարոյապես սատարում են իրեն։ Մենք միաժամանակ կոչ ենք անում Հայաստանի իշխանություններին՝ առկա ներքաղաքական խնդիրներին մոտենալ հանդուրժողության և փոխհասկացողության դիրքերից, ազգի ու պետության համար կարևորագույն հարցերը լուծել արդարության բոլոր պահանջների պահպանման սկզբունքով, իսկ դատավարությունների համար ապահովել անկախ և անկողմնակալ ընթացք»։

ԵՐԵՎԱՆ

Նշվեց Հնդկաստանի անկախության 49-րդ տարելիցը

Հայ-հնդկական հարաբերությունների նոր վերելք

Երեկ՝ օգոստոսի 15-ին, Հնդկաստանը տոնեց իր ազգային տոնը. այդ օրը 1947-ին, Հնդկական ազգային կոնգրեսի (ՀԱԿ) անդամ Ջավախարլալ Ներուն կազմեց նորանկախ երկրի առաջին կառավարությունը։ Նոր կառավարության գաղափարախոսությունն էր Մահաթմա Գանդիի «քաղաքացիական անհնազանդության» մոտեցումը։ ՀԱԿ-ը հիմնադրվել է 1885-ին հնդկական բուրժուազիայի ազգայնականների ստեղծած կազմակերպության և հարուստ մտավորականության վերնախավի կողմից։ Հնդկաստանի ազգային ազատագրական շարժման վերելքի տարիներին (1918-22 թթ.) վերածվել է մի խոշոր կուսակցության։ Երկրորդ համաշխարհային պատերազմից հետո ՀԱԿ-ը հանդես է եկել Հնդկաստանին անհապաղ անկախություն տալու պահանջով։ Հնդկաստանում չդադարող ազատագրական պայքարը Անգլիային հարկադրեց [illegible] պահանջը։ 1947-ի օգոստոսի 15-ին Հնդկաստանի տարածքում առաջացան երկու անկախ պետություններ՝ Հնդկաստան և Պակիստան, որոնց բաժանման հիմքում դրված էին երկրի [illegible]-տնտեսական պատճառների նկատմամբ մնացած դիրքորոշումը, ինչպես նաև կրոնական և քաղաքական կողմնորոշման խնդիրները։ 1949-ի հունվարից Հնդկաստանի և Պակիստանի միջև սկսվեցին շուրջ 2 տարի տևած ընդհարումները։ 1951-52-ի ընտրություններից հետո, երկրների միջև անցկացվեց դեմարկացիոն գիծ և պետությունները սկսեցին հանդես գալ որպես առանձին քաղաքական միավորներ։

Երկու արտասահմանյան երկրների հետ մշակութային կապերի ընկերության կազմակերպված միջոցառումը նվիրված էր Հնդկաստանի անկախության ձեռքբերման 49-րդ տարելիցին։ Ձեռնարկողները (Ազգային ակադեմիայի աշխատակիցներ, Հայ-հնդկական ընկերության ներկայացուցիչներ և այլն) մանրամասն խոսեցին հայ-հնդկական ավանդական կապերի մասին, փաստերով հայ և հնդիկ ժողովուրդների զարգացման ընթացքը։

Հայ-հնդկական առնչությունների մասին առաջին տեղեկությունները պատկանում են դեռևս Քսենոփոնի (Ք. ա. V-IV դդ.) գրչին։ Այնուհետ՝ Զենոբ Գլակը (Ք. հ. IV դ.), Մովսես Խորենացին (V դ.) և Պրոկոպիոս Կեսարացին (VI) իրենց աշխատություններում նույնպես կանգ են առնում հայ-հնդկական փոխհարաբերությունների զարգացման վրա։

Հնդկահայերը, քաղաքական շահերով կապված լինելով հնդիկ ժողովրդի հետ, գործուն մասնակցություն են ունեցել նրա ազատագրական պայքարին։ 1662-ին, Մադրասի հայերը հնդիկների հետ կռվել են պորտուգալացի նվաճողների դեմ։ 1686-ին արևելա-հնդկական ընկերության հետ պայմանագրով հայ վաճառականները ձեռք են բերում ազատ առևտուր անելու, սեփականատիրություն և պաշտոններ ձեռք բերելու իրավունք։ XVII-XVIII դդ. Հնդկաստանում բնակվում էին շուրջ 20-25 հազար հայ։ Այսօր Հնդկաստանի հայերի թիվը կազմում է 2000 մարդ. Նրանք հիմնականում բնակվում են Կալկաթայում։

Երեկվա միջոցառման մասնակիցների կարծիքով, վերջին տարիներին նկատվում է հայ-հնդկական հարաբերությունների նոր վերելք։ Այն պայմանավորված է Հայ-հնդկական ընկերության հիմնադիր խորհրդի փոխնախագահ Հովսեփ Սեֆիլյանի գործունեությամբ, որը և կազմակերպեց ՀՀ նախագահի այցը Հնդկաստան։

Ա. Դ.

ԱՆԴՐԱԴԱՐՁ

Վարչապետը հուսադրում է «ՀՀ Գերագույն խորհուրդ»-ին

Օգոստոսի 14-ին վարչապետ Հրանտ Բագրատյանը ընդունեց «ՀՀ Գերագույն խորհուրդ» ակումբ-հասարակական կազմակերպության նախագահ Ռուբեն Թորոսյանին, ինչպես հաղորդեց վերջինս մեր թերթին։ Նա վարչապետին ներկայացրեց ակումբի խնդիրներն ու նպատակները և մանրամասն կանգ առավ ՀՀ արդարադատության նախարարության կողմից ակումբի կանոնադրությունը չգրանցելու փաստի վրա։ Նշվեց, որ նախարարությունը, խախտելով ՀՀ օրենսդրությունը, արդեն 5-րդ ամիսն է չի գրանցում ակումբի կանոնադրությունը։ Այդ հարցում որևէ տեղաշարժ չնկատվեց ԱԺ նախագահ Բաբկեն Արարքցյանի հետ հանդիպումից հետո, չնայած վերջինիս խոստումներին, իսկ վարչապետին դիմելու մտքին հանգեցրած դիմումի պատասխանն ակումբը մինչև այսօր չի ստացել։ Վարչապետը խոստացավ լուծել այդ հարցը՝ հավաստիացնելով, որ մոտ ժամանակներս ակումբը կգրանցվի։

«Էրեբունի» հյուրանոցը պատրաստ է հյուրընկալման

Սեպտեմբերի 15-ից հոկտեմբերի 4-ը Երևանում կայանալիք շախմատի համաշխարհային 32-րդ օլիմպիադային մնացել են հաշված օրեր։ Որոշեցինք ճշտել, թե այսօր հյուրանոցները պատրաստ են հյուրընկալման, և վերանորոգման գործընթացն ինչ վիճակում է, առայժմ տեղեկացանք միայն «Էրեբունի» հյուրանոցի տնօրեն Ֆելիքս Սիմոնյանից։ Սեպտեմբերի 13-14-ը հյուրանոցը հյուրընկալելու է 400 շախմատիստների։ «Էրեբունի» հյուրանոցում ավարտվել են շինվերանորոգման և [illegible] աշխատանքները, որոնք կավարտվեն մինչև սեպտեմբերի 1-ը։ Զուգահեռ համալրվել են նոր կահույքով, [illegible], որոնց հետ [illegible] են համապատասխան [illegible] ճակատի դասընթացներ։ Հյուրանոցն ապահովված է միջազգային կապի ապահովման տեխնիկայով։ Տնօրենի նախաձեռնությամբ յուրաքանչյուր հարկի առանձնասենյակների բանալիների հետ պատվիրվել են շախմատային հատուկ կախազարդեր, ինչպես նաև մեկանգամյա օգտագործման ատամի, կոշիկի խոզանակներ, օճառներ։ Պրն. Սիմոնյանը հավաստիացրեց, որ հյուրանոցը կապահովի սպասարկման բարձր կուլտուրա, իսկ վերջում հույս հայտնեց, որ սա առիթ կհանդիսանա, որպեսզի հետագայում Հայաստանը դառնա զբոսաշրջության կենտրոն։

ԱՐՍԵՆ ՍԱՖԱՐՅԱՆ

Երևան. «Դոն» չվերսկսված՝ հետաձգվեց անորոշ ժամկետով

ԵՐԵՎԱՆ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Օգոստոսի 15-ին փորձ արվեց վերսկսել դատավորի հիվանդության պատճառով մոտ մեկ և կես ամիս ընդմիջված «Դրոյի» դատավարությունը։ ԱՄՆ-ում գտնվող Մարինա Հայրապետյանի բացակայության պայմաններում դատավարությունը շարունակելու վերաբերյալ լսելով կողմերի իրավաբանական կարծիքները, դատական կոլեգիան որոշեց նիստը հետաձգել մինչև փաստաբանի վերադարձը։

Խնայբանկը 60 մլն դրամ է պարտք գործազուրկներին

ԳՅՈՒՄՐԻ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Գյումրիի զբաղվածության կենտրոնում Արմենպրեսի թղթակցին հայտնեցին, որ այսօրվա վիճակով կենտրոնում հաշվառման է կանգնած 28330 մարդ, որոնցից 28016-ը ստացել է գործազուրկի կարգավիճակ, իսկ 8485-ը գործազրկության նպաստ։ Նրանց վճարման համար ծախսվել է 17.271.880 դրամ։ Անցած վեց ամսում աշխատանքի է տեղավորվել ընդամենը 18 մարդ։ 1996 թվականի ապրիլից Խնայբանկը զբաղվածության կենտրոնում գրանցված գործազուրկներին պարտք է 60 մլն դրամ։

ՀՕՄ-ի ճամբարը հովանավորում էր «Լինսի» ձեռնարկությունը

Գուգարքում կազմակերպված ՀՕՄ-ի ամառային ճամբարում իրենց հանգիստն անցկացրին զոհված ազատամարտիկների 125 և 27 սփյուռքահայ երեխաներ։ Վերջիններս ժամանել էին Ֆրանսիայից, Կանադայից, ԱՄՆ-ից, Լիբանանից և Սիրիայից։ 18 օրվա հանգստից հետո նրանք հյուրընկալվեցին Ամենայն հայոց կաթողիկոս Գարեգին Ա-ի կողմից։ Ճամբարի սաների հետ զրույցում կաթողիկոսը նրանց պատմել է նաև ՀՕՄ-ի գործունեության մասին, շեշտելով, որ իր մայրը միայն մեկ միության անդամ է եղել՝ Սիրիայի հայ օգնության խաչի։ Այնուհետև, Մայր տաճարում, չմկրտված ճամբարականներին մկրտեց Հյուսիսային Ամերիկայի արևելյան թեմի և Կանադայի Անթիլիասական թեմի առաջնորդ Մեսրոպ արքեպիսկոպոս Աշճյանը։ Սփյուռքահայ երեխաները եղան նաև Ազգային ժողովում, որտեղ նրանց ընդունեց և խորհրդարանի աշխատանքին ծանոթացրեց ԱԺ-ի առողջապահության, սոցիալական հարցերի և բնության պահպանության հանձնաժողովի նախագահ Հրանուշ Հակոբյանը։

ՀՕՄ-ի կենտրոնական վարչության ատենապետուհի Վանուհի Խաչանյանը տեղեկացրեց, որ Հայաստանում իրենց կողմից կազմակերպված այս երկրորդ ամառային ճամբարը իրականացրել են Քըրք Քըրքորյանի «Լինսի» հայտնի հիմնադրամի շնորհիվ։ Նրանց ֆինանսավորումը հնարավորություն է տվել նաև հագուստեղեն և գրենական պիտույքներ նվիրել ճամբարականներին։

Անդրադառնալով ՀՕՄ-ի ու նրա Հայաստանի շրջանային վարչության կողմից հայրենիքում իրագործվող ծրագրերին՝ ՀՕՄ-ի ատենապետուհին տեղեկացրեց, որ Հայաստանում գտնված երկարատև ժամանակահատվածում հանդիպումներ է ունեցել մի շարք պատասխանատու անձանց և միջազգային կազմակերպությունների հայաստանյան գրասենյակների ներկայացուցիչների հետ և հետագա համագործակցության փոխպայմանավորվածություն ձեռք բերել։

Միջազգային կազմակերպության հետ կշարունակեն համագործակցել զարգացման ծրագրերի շուրջ, մասնավորապես, ջերմամեկուսացման, բնապահպանական ծրագրերի, ինչպես նաև նորվեգական բրդի ծրագրի շուրջ, որում ընդգրկված են Հրազդանում և Չարենցավանում բնակվող շուրջ 110 փախստական կանայք։ Հանդիպումների ընթացքում նոր ծրագրեր սկսելու համաձայնություն է կայացվել։ Դրանցից Վ. Խաչանյանը առանձնացրեց աշնանը կարիքավոր ծերերին հատկացվելիք բարձր կալորիականությամբ թխվածքաբլիթների բաժանումը, որը նրանց հատկացրել է Համաշխարհային պարենի գրասենյակը։ Նոր ծրագրերից է նաև ազատամարտիկների մայրերին տրվող դրամական օգնությունը, որն, ինչպես ատենապետուհին նշեց՝ «ավելի շատ բարոյական նշանակություն ունի, պարտք է նրանց սրբազան զոհողությանը»։

Ա. Պ.

Հետազոտություններ

ՆԵՐԿԱՅԱՑՆՈՒՄ Է

Հայաստանի իրավագետների եւ քաղաքագետների միությունը

ՀԱՏՈՒԿ ԹՈՂԱՐԿՈՒՄ #1

ԴԻՏԱՐԿՈՒՄՆԵՐ

Քաղաքական շահերը եւ ճնշման խմբերը Հայաստանում

Ցանկացած ժողովրդավարական երկրում գոյություն ունեն երկու տեսակի ոչ պետական կազմակերպություններ, որոնք անընդմեջ եւ հիմնականորեն ներգրավված են քաղաքական գործընթացներում եւ մասնակցում են տվյալ երկրի արտաքին ու ներքին քաղաքականության կերտմանը: Դրանք քաղաքական կուսակցություններն են եւ ճնշման խմբերը: Սակայն այս կազմակերպությունների միջեւ կան բազմաթիվ տարբերություններ, որոնցից առավել կարեւոր են երկուսը. առաջին՝ ի տարբերություն ճնշման խմբերի, կուսակցություններն իշխանավենչ ունեն եւ նպատակադրված են վերցնել պետական իշխանությունը, մինչդեռ ճնշման խմբերի հիմնական նպատակն է ազդել պետական իշխանության մարմինների վրա, որպեսզի վերջիններս ընդունեն ճնշման խմբերին ձեռնտու որոշումներ: Երկրորդ՝ քաղաքական կուսակցություններն իրենց հաճախ հայտարարում են ամբողջ բնակչության (կամ գոնե բնակչության հիմնական մասի) շահերի արտահայտիչ եւ պաշտպան: Մինչդեռ ճնշման խմբերը երբեք չեն թաքցնում, որ իրենք արտահայտում եւ պաշտպանում են միայն սահմանափակ այս կամ այն խմբի շահերը:

Ճնշման խմբերի գործունեությունն առավել տարածված եւ օրենսդրորեն կանոնակարգված է ԱՄՆ-ում, որը հաճախ իրենք ամերիկացիներն անվանում են լոբբիստների ու իրավաբանների երկիր: Եվ պատահական չէ, որ մասնագիտացված լոբբիզմը որպես երեւույթ եւ լոբբիզմ տերմինը հիմնականում ամերիկյան ծագում ունեն: ԱՄՆ-ում գոյություն ունեն մասնագիտացված լոբբիստական գրասենյակներ, որոնք պաշտոնականորեն, որոշակի վճարի դիմաց ճնշման գործունեություն են իրականացնում պետական իշխանության մարմինների վրա: Այդ գրասենյակների մի մասը մասնական, մյուս մասը ժամանակակից հիմունքներով զարգանում են բուրժուական ու աշխատավորական կառավարությունների կողմից: ԱՄՆ-ում գոյություն ունեն լոբբիստական գործունեությունը կարգավորող իրավական մի շարք ակտեր: Արեւմտյան մյուս երկրներում այդպիսի ակտերը կամ բացակայում են, կամ ավելի քիչ են, քան ԱՄՆ-ում, իսկ ճնշման խմբերի գործունեությունը կանոնակարգվում է Սահմանադրությամբ, հասարակական կազմակերպությունների, արհմիությունների գործունեությունը վերաբերող եւ այլ իրավական ակտերով:

Ճնշման խմբերն աշխատում են պետական իշխանության երկու ճյուղերը ներկայացնող բոլոր մարմինների հետ՝ կազմելով այսպես կոչված եռանկյունիներ. նախագահական կառավարման դեպքում՝ նախագահ, Կոնգրես (ԱՄՆ) եւ ճնշման խումբ, կիսանախագահականի դեպքում՝ նախագահ, կառավարություն, պառլամենտ, ճնշման խումբ: Ճնշումը եւ գործակցությունը շատ հաճախ իրականացվում է անհատների, պետական պաշտոնյաների միջոցով:

Հասկանալի դեպի ժողովրդավարություն ընթացող երկրներում ճնշման խմբերի ստեղծումը եւ գործունեությունն անհրաժեշտ է դառնում: Այլ հարց է, թե դրանք ինչպես են կապում իրենց հարաբերությունները պետական իշխանության մարմինների հետ: Այդ տեսակետից շատ հետաքրքիր է Ռուսաստանի փորձը: Այնտեղ այսօրվա դրությամբ գործում են մի շարք ճնշման խմբեր, որոնք հիմնականում ստեղծվել են ինքնաբերաբար: Առավել խոշորագույնն են ռազմարդյունաբերական համալիրը, ագրոարդյունաբերական համալիրը եւ վառելիքաէներգետիկ համալիրը: Այնուհետեւ գալիս են արդյունաբերողների եւ գործարարների միավորումները, արհմիությունները, բանկերի միավորումները, ազգային միությունները եւ այլն: Սրանք բոլորն ունեն իրենց ներկայացուցիչները իշխանության տարբեր մարմիններում: Օրինակ, Սոսկովեցը եւ Կորժակովը համարվում էին մի քանի ճնշման խմբերի շահերի պաշտպաններ: Արդյոք Լեբեդը կդառնա՞ ռազմարդյունաբերական համալիրի «մարդը»՝ ցույց կտա ապագան: Հայաստանում, դասական իմաստով ճնշման խմբեր, որոնք լավ են կազմակերպված, դեռ եւս գոյություն չունեն: Մեզանում ճնշման գործունեությունն առավել չափով է անհատականացված, քան Ռուսաստանում եւ Արեւելյան Եվրոպայի ցանկացած հանրապետությունում: Կան, իհարկե, խոշոր հնարավորություններ ունեցող անձինք, ովքեր այսօրվա դրությամբ հանդես են գալիս որպես ճնշման ակտորներ (գործող անձինք): Որպես ճնշման խումբ Հայաստանում հանդես են գալիս մի շարք պետական գերատեսչություններ եւ հատկապես պաշտպանության եւ կրթության նախարարությունները: Քաղաքական համակարգի գործառության տեսանկյունից դա բավական տարածված երեւույթ է նաեւ արեւմտյան բազմաթիվ ժողովրդավարական երկրներում: Իսկ Հայաստանի ռազմաքաղաքական իրավիճակը եւ ղարաբաղյան հիմնախնդիրն ուղղակի պարտադրում են պաշտպանության նախարարությանը՝ երբեմն հանդես գալ որպես ճնշման խումբ: Կրթության նախարարության դեպքը մի փոքր այլ է: Ճնշման մյուս պոտենցիալ խմբերը՝ արդյունաբերողների եւ գործարարների միությունները, արհմիությունները, գյուղացիական միությունները, վետերանների միությունները, մտավորականների միություններն ըստ էության իրենց գործառույթներն այդ բնագավառում համարյա չեն իրականացնում: Միայն երեկվա ակտիվանում են ուսուցիչների արհմիությունը եւ վետերանների միությունը: Սակայն իրավիճակն սկսում է փոխվել, եւ առաջին ծիծեռնակը Հայաստանի արդյունաբերողների եւ գործարարների միության ստեղծումն էր եւ դրա առաջին քայլերը: Նախ կազմակերպությունը բավականին հզոր է, երկրորդ՝ ղեկավար անձինք մեծ «կշիռ» եւ անձնական կապեր ունեն Հայաստանի արդյունաբերական եւ հատկապես քաղաքական շրջանակներում, եւ երրորդ՝ կազմակերպությունը վայելում է պետական իշխանության մարմինների կամքն ու աջակցությունը: Հանրապետության նախագահը նույնպես հայտնել է իր գոհունակությունը՝ դրա ստեղծման կապակցությամբ: Ազգային ժողովում միությունն ունի իր ներկայացուցիչները եւ հենվում է «Բարեփոխումներ» խմբակցության վրա: ՀՀ վարչապետն էլ կարծես սկսում է հակվել դեպի արդյունաբերությունը, ինչը, մեր խորին համոզմամբ, ավելի վաղ պետք է արվեր: Այդ են վկայում այս տարվա հուլիսի 27-ին Հայաստանի արդյունաբերական ձեռնարկությունների ղեկավարների հետ Հ. Բագրատյանի հանդիպումը եւ նրա ելույթի մի շարք դրույթներ, ինչպես նաեւ՝ վերջին շրջանում դրամի արժեզրկումը, երբ իհարկե դա իրավիճակային բնույթ չի կրում:

Ընդհանուր գծերով ներկայացված այսպիսին է ճնշման խմբերի գործունեությունը Հայաստանում: Եվ այդ գործունեության զարգացումն, ըստ մեզ, մոտ ժամանակներս կստանա ընդլայնված բնույթ:

ՄՀԵՐ ԲԱՀԳԵԼԴՅԱՆ

ՍՈՑԻՈԼՈԳԻԱԿԱՆ ՀԱՐՑՈՒՄ

Լիդերներ. Նրանց նկատմամբ վերաբերմունքը

Հայաստանի իրավագետների եւ քաղաքագետների միության նորաստեղծ սոցիոլոգիական հետազոտությունների կենտրոնը ներկայացնում է իր կողմից անցկացված սոցիոլոգիական հետազոտությունները ներկայացնող հոդվածաշար:

Սոցիոլոգիական հարցումը անցկացվել է հուլիս ամսին: Հետազոտության դաշտը վերնախավն էր, դիսկրետ խմբերով՝ մտավորականություն, մամուլ, պառլամենտ, կուսակցություններ: Հետազոտության ընդհանուր խնդիրների շրջանակներում (պրոֆեսիոնալ վարկանիշի, կերպարների, իմիջի հետազոտություն եւ այլն) առանցքային խնդիր էր մի շարք քաղաքական գործիչների (27 անձի) նկատմամբ վերաբերմունքի հետազոտումը, այն համեմատելով նրանց գնահատականների ու ստացված կերպարների ու բնորոշումների հետ, հաշվի առնելով կոնկրետ դաշտերում արտահայտված վերաբերմունքի դրդապատճառները: Նման հետազոտությունը հատկապես արժեքավոր է կոնկրետ անձերի իմիջի եւ ընկալման յուրահատկությունների բացահայտման համար:

Մեր կողմից առաջ էին քաշվել մի քանի հիպոթեզներ: Դրանցից որոշներն առնչվում էին կոնկրետ հետազոտվող խմբերի վերաբերմունքին ու դրանց արտահայտման մոտիվներին, որոնք մենք դիտում էինք որպես հետազոտության վրա ազդող գործոններ.

ա) հետազոտվող դաշտերում ֆիքսված անձի նկատմամբ վերաբերմունքը շատ դեպքերում միջանձնային հարաբերությունների խնդիր է. ուրեմն պատասխանների մոտիվները պայմանավորվել են այդ յուրահատկությամբ, ինչը մեր հետազոտությանը (հատկապես կոնկրետ խմբերի համար) տալիս է սոցիոմետրիկ հետազոտության բնույթ,

բ) հաշվի է առվել այն հանգամանքը, որ քաղաքական էլիտայում ընթանում են կազմավորման եւ վերակառուցման պրոցեսներ, որոնց արդյունքում քաղաքական պրոցեսները գերակշռորեն ընթանում են փակ, բացակայում է բաց քաղաքական խաղը, ընթանում է ակտիվ վերախմբավորման գործընթաց: Սա նույնպես ազդում է պատասխանների մոտիվների վրա, եւ մեր խնդիրը, ինչպես վերաբերմունքի ամբողջական պատկերի (սոցիոմետրիկ հարաբերությունների ցանցի) ստացումն էր, այնպես էլ դրա միջոցով քաղաքական էլիտայի ներսում ընթացող պրոցեսների ու միտումների պատկերի ստացումը: Այնպես որ վստահության պատկերը դիտելիս ներկայացված թվերը պետք է գնահատել հենց տվյալ տեսանկյունից՝ թե էլիտայի վերակազմավորման ինչ պրոցեսներ են տեղի ունենում: Մյուս կողմից դիտարկման հետաքրքիր առարկա է նման նյութերի հրապարակումը հաշվի առնելով ներէլիտային պրոցեսների ներքին, փակ բնույթը, երբ նյութի հրապարակումը եւ դրա հետ կապված ռեակցիաները ինքնին սոցիոլոգիական փորձի էֆեկտ ունի:

Վերաբերմունքը եւ վստահությունը ոչ միայն երկու հիմնական կոնստրուկցիաներն են, որոնցով մարդիկ ընդհանրապես կառուցում եւ ծավալում են իրենց փոխհարաբերությունները, այլեւ հիմնական գործող գնահատման համակարգն է հասարակական ճանաչում ունեցող մարդկանց նկատմամբ: Այս իմաստով մեր հայ քաղաքական գործիչների համար կարեւորվողը իրենց նկատմամբ վստահության եւ վերաբերմունքի հարցը պետք է լինի: Քաղաքական գործչի կայացման եւ իմիջի ստեղծման տեխնոլոգիայի տեսանկյունից առաջին քայլը նրան հասարակական ճանաչում ապահովելն է (հայտնի դառնալը) եւ դրան զուգահեռ նրա կերպարի ու նրա նկատմամբ վերաբերմունքի ծավալումը: Սրանով նրանք նման են հերոսա եւ կինոաստղերին, որոնք կարող են հանրահայտ ու հանրաճանաչ լինել, բայց չլինել տոպուլյար: Ահա հենց տարբեր վերնախավային խմբերում պոպուլյարության ուսումնասիրությունն էլ մեր սոցիոլոգիական հարցման նպատակներից մեկն էր:

Հարցաթերթիկում ընդգրկված գործիչների ընդհանուր ցանկից պետք է զատել իրենց իմիջում խարիզմա պարունակող անձանց (օրինակ, Վ. Մանուկյանին, Պ. Հայրիկյանին եւ այլն) նկատմամբ արտահայտված վերաբերմունքի եւ վստահության արդյունքները, քանզի դրանք ակնառու ցույց են տալիս քաղաքական էլիտայի ներսում հավանական մուտացիաների դեպքում իրենց շուրջ մարդկանց (տվյալ դեպքում էլիտային) մոբիլիզացնելու, վերախմբավորման պրոցեսների վրա ազդելու խարիզմաների հնարավորությունները: Նման իրավիճակի ստեղծումը, օրինակ, Ռուսաստանում նախագահական ընտրությունների ժամանակ ամենահիմնական վտանգն էր դիտվում, քանի որ առաջին փուլում Զյուգանովի կողմից ավելի շատ ձայներ հավաքելու դեպքում էլիտան եւ բյուրոկրատիան կփոխեին իրենց կողմնորոշումը, Ելցինի ընտրության շանսերն ավելի քիչ համարելով: Եվ ի վերջո Ելցինի հաղթանակը պայմանավորվեց հենց տեղական էլիտաներին դեպի իրեն կողմնորոշելով:

(շարունակելի)

ՀԱՐՑ ՈՒ ՊԱՏԱՍԽԱՆ

Ընտրական իրավունք եւ կարգ. Զուգահեռներ

– Ի՞նչ են հասկանում ընդհանուր, հավասար եւ ուղղակի ընտրական իրավունք ասելով:

– Ընտրական իրավունքը պետության էությունն ու ժողովրդավարական նրա սահմանադրական կարգի հիմունքները բնութագրող կարեւորագույն երեւույթներից մեկն է, որի ամրագրումը երկրի Հիմնական օրենքում միանգամայն օրինաչափ է եւ բխում է միջազգային իրավունքի համընդհանուր սկզբունքներից:

Ընդհանուր է այն ընտրական իրավունքը, որ որոշակի տարիքի հասած քաղաքացիներին անխտիր (բացի Սահմանադրությամբ նախատեսված առանձին բացառություններից) վերապահվում է ընտրելու եւ ընտրվելու իրավունք:

Հավասար է այն ընտրական իրավունքը, որը յուրաքանչյուր ընտրողի տրամադրում է ձայների հավասար քանակ (օրինակ, մեկական ձայն մեծամասնական եւ համամասնական համակարգերով ընտրություններին կամ մեկ ձայն Սահմանադրության նախագծի հանրաքվեին մասնակցելու համար):

Ուղղակի ընտրական իրավունքի դեպքում ընտրողն անմիջականորեն ընտրում է պատգամավոր, հանրապետության նախագահ եւ այլն: Որոշ պետություններում կա նաեւ անուղղակի ընտրական իրավունք. ընտրողները ընտրում են ընտրիչների, ովքեր էլ հետագայում ընտրում են հանրապետության նախագահին (օրինակ, ԱՄՆ-ում):

– Հայաստանի Հանրապետության նախագահի ընտրության սահմանված կարգը ունի՞ ընդհանուր գծեր մեկ այլ երկրներում նախագահների ընտրությունների հետ:

– Միջազգային տարածված փորձն այս [illegible] ցույց է տալիս, որ որպես կանոն պետության ղեկավարն ընտրվում է ընտրությունների միջոցով, ընդ որում ընտրական իրավունք ունեցող քաղաքացիների կողմից: Նման կարգը տարածված է հատկապես կառավարման նախագահական եւ խառը ձեւի հանրապետություններում: Ընտրության նման կարգը պետության ղեկավարի [illegible] ամրապնդում է, որովհետեւ անկախ է խորհրդարանից, այնինչ, ստանալով իր ընտրողներից անմիջականորեն վստահության քվե եւ առաջնային մանդատ: Նման կարգ է գործում Մեքսիկայում, ՌԴ-ում, ԱՄՆ-ում, Կոլումբիայում, ՀՀ-ում եւ այլն: Ընդ որում, շատ երկրների սահմանադրությունները ամրագրեցին, որ միեւնույն անձը չի կարող ավելի քան երկու անգամ ընտրվել նախագահի պաշտոնում: Նմանատիպ մոտեցում է որդեգրված օրինակ Ռուսաստանի Դաշնության, ԱՄՆ-ի, Կոլումբիայի սահմանադրություններում եւ այլն:

Խորհրդարանական կառավարման ուղի ընտրած պետություններում արդեն նախագահը ընտրվում է խորհրդարանի կողմից (օրինակ Չեխիա, Հունգարիա, Սլովակիա) կամ խորհրդարանի ակտիվ մասնակցությամբ (Իտալիա, Գերմանիա):

Տարբերություններ կան նաեւ պաշտոնավարության ժամկետների միջեւ: ԱՄՆ-ում, ՌԴ-ում, Կոլումբիայում սահմանված է նախագահի պաշտոնավարման չորսամյա ժամկետ, ՀՀ-ում հինգամյա, Մեքսիկայում վեցամյա ժամկետ, Ֆրանսիայում յոթամյա ժամկետ եւ այլն:

ԱԶԳ

Միջազգային

ՇՐՋԱՆ

PKK-ի ապստամբությունը թևակոխում է 13-րդ տարին, մինչդեռ մոտալուտ լուծում չի կանխատեսվում

Հարավարևելյան Թուրքիայում օրենքից դուրս հայտարարված Քրդստանի աշխատավորական կուսակցության (PKK) սկսած անջատողական ապստամբությունը հինգշաբթի օրը թևակոխեց իր 13-րդ տարին, մինչդեռ մոտալուտ լուծման հույսերը շատ փոքր են:

1984-ի օգոստոսի 15-ին ապստամբության սկիզբ առնելուց ի վեր ավելի քան 22000 մարդ է սպանվել այդ տարածաշրջանում, այդ թվում քուրդ պարտիզաններ, անվտանգության ուժերի ծառայողներ եւ քաղաքացիական անձինք:

Այդ օրը PKK-ի խմբերը միաժամանակյա հարձակումներ կազմակերպեցին երեք հարավարևելյան քաղաքների վրա՝ սպանելով անվտանգության ուժերի բազմաթիվ ծառայողների եւ մի քանի քաղաքացիական անձանց:

Անկախ քրդական պետության ստեղծման պահանջ ներկայացնող PKK-ի առաջնորդն է Աբդուլլահ Օջալանը, հայտնի «Ապո» մականունով, որը 1978-ին մի խումբ ուսանողների հետ ստեղծել է այդ խմբավորումը:

47-ամյա Օջալանը ասել է, որ «1984-ի ամառը նա եկել է այն եզրակացության, որ իր զորքերը բավականաչափ ուժեղ էին զինված հարձակումներ սկսելու համար» եւ հրամայել է սկսել հարձակումը «քրդական հարցի շուրջ քաղաքական քննարկումների վրա ժամանակ չծախսելու նպատակով»:

Անկարան սկզբում անտեսել է շարժման նշանակությունը, բայց ավելի ու ավելի տարածաշրջանում հսկայական ռազմական ուժեր է տեղադրել PKK-ի ապստամբության դեմ պայքարելու նպատակով: Վերլուծողների կարծիքով այդ գործողությունների վրա տարեկան ծախսվում է մոտ 7-10 միլիարդ դոլար:

Փորձագետների գնահատականների համաձայն, ներկայումս հիշյալ տարածաշրջանում բաշխված են ավելի քան 300 հազար զինվորներ, հատուկ ոստիկանական ուժեր եւ կառավարության կողմից վարձված քրդական գյուղերի վերահսկիչներ PKK-ի (որի մարտիկները գլխավորապես հաստատված են լեռնային շրջաններում) դեմ մարտնչելու համար: PKK-ի աջակցությունը կրճատելու նպատակով հազարավոր քրդական գյուղեր վերացվել կամ ամայացվել են անվտանգության ծառայությունների կողմից:

PKK-ի կողմից «Հյուսիսային Քրդստան» կոչվող հարավարևելյան Թուրքիան սահմանակից է Իրանին, Իրաքին եւ Սիրիային եւ ընդհարումների հիմնական կենտրոնն է, չնայած այն բանին, որ վերջին տարիներին PKK-ն այդ շրջանից դուրս եւ հատուկենտ հարձակումներ է իրականացրել:

Տարածաշրջանի մարտերը կոորդինացնելու նպատակով Անկարան 1987-ին մի շրջանային կառավարման մարմին է ստեղծել, որն իր մեջ ներառում է 10 վարչական գավառներ:

Ապստամբության 12 տարիների ընթացքում տարածաշրջանում PKK-ի կողմից իրագործվող հարձակումների հիմնական թիրախն են եղել ռազմական պահակակետերը, դպրոցները եւ ապստամբների հետ համագործակցել չցանկացող քրդաբնակ գյուղերը: Տարածաշրջանից դուրս PKK-ն նաեւ հարվածներ է հասցրել հանրահայտ զբոսաշրջիկային շրջաններին եւ զանգվածային տրանսպորտային համակարգերին:

Պարսից ծոցի ճգնաժամից հետո Իրաքի վրա ՄԱԿ-ի կողմից հայտարարված արգելքի հետեւանքով ավերվել է հարավարևելյան Թուրքիայի (Թուրքիայի ամենաաղքատ շրջանը) տեղական տնտեսությունը: Իրաքի հետ առեւտրի բացակայության հետեւանքով աճել է գործազրկությունը եւ անուղղակիորեն մեծացել է PKK-ին ցուցաբերվող աջակցությունը:

1992-ին եւ 1993-ին PKK-ի կողմից իրագործվող մահացու հարձակումները հինգ գագաթնակետին են հասել, սակայն անվտանգության ուժերը 1993-ի հունիսից մինչեւ 1996-ի մարտը վարչապետի պաշտոնը զբաղեցրած Թանսու Չիլլերի գլխավորությամբ հակահարված են տվել, որի շնորհիվ Անկարան վերցրել է նախաձեռնությունը եւ հավակնում է «քրդական խնդրին ռազմական լուծում տալ»:

Հարավարևելյան շրջաններում, ինչպես նաև հյուսիսային Իրաքում (որտեղ ապաստանել են PKK-ի հենակայանները) իրենց ռազմական գործողությունների հետևանքով մեծապես կաշկանդվել են լեռնային շրջանների անջատողական խմբի գործողությունները՝ նվազեցնելով նրա ռազմական ազդեցությունը շրջանի քաղաքներում:

PKK-ի պարտիզաններին անգթորեն հալածելու հակված զինվորականները պնդում են, որ ապստամբները վերջին տարիներին կորցրել են ռազմական նախաձեռնությունները անցկացնելու կարողությունը: Նրանք նշում են, որ 1995-ից ի վեր PKK-ի հարձակումները դարձել են միմյանց հետ չկապակցված:

Հունիսի վերջից վարչապետ դարձած իսլամամետ կուսակցության ղեկավար Նեջմեդդին Էրբականի PKK-ի հետ անուղղակի երկխոսություն անցկացնելու վերջերս ցուցաբերած նախաձեռնությունը ընդդիմության է արժանացել Չիլլերի կողմից, որն այժմ արտաքին գործոց նախարարն ու փոխվարչապետն է:

Չիլլերը, նախագահ Սուլեյման Դեմիրելն ու երկրի ազդեցիկ զինվորականները բացառել են PKK-ի հետ ցանկացած բանակցությունների անցկացումը՝ անտեսելով Էրբականի ծրագրերը, թե երկխոսություն անցկացվի կոնֆլիկտի խաղաղ լուծման կողմնակից քուրդ մտավորականության հետ:

Ընդգծելով իր կոշտ դիրքորոշումը, բանակը անտեսեց դեկտեմբերին Օջալանի կողմից հայտարարված միակողմանի զինադադարը:

Շարունակվող փակուղու եւ ընթացող ճգնաժամի մոտալուտ լուծման հեռանկարների բացակայության հետեւանքով վատթարացել են նաեւ Թուրքիայի հարաբերությունները Եվրոպայի հետ, որը կոչ էր արել Անկարային հետամուտ լինել քրդական խնդրի քաղաքական լուծման: PKK-ի ապստամբությունը անբարենպաստ ազդեցություն է ունեցել նաեւ Թուրքիայի Իրանի եւ Սիրիայի հետ հարաբերությունների վրա: Թուրքիայի իշխանությունները մեղադրում են Թեհրանին եւ Դամասկոսին PKK-ին աջակցություն ցուցաբերելու համար:

ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՑ

Ֆրանկ Լամբախը կարգավորման հարցում հիմնական դերը Ռուսաստանին եւ ԱՄՆ-ին է վերապահում

ԲԱՔՈՒ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ-ANS-PRESS: «Ռուսաստանը եւ ԱՄՆ-ը պետք է ղարաբաղյան հակամարտության խաղաղ կարգավորման հարցում կատարեն հիմնական դերը»: Այս մասին հայտարարել է ԵԱՀԿ Մինսկի խմբում Գերմանիայի ներկայացուցիչ Ֆրանկ Լամբախը Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի հետ հանդիպման ժամանակ:

Ադրբեջանական ANS-press գործակալության հաղորդման համաձայն, Հ. Ալիեւի հետ բանակցությունների ընթացքում Ֆ. Լամբախը նշել է, որ առանց ռուս եւ ամերիկացի դիվանագետների ակտիվ ջանքերի «դժվար» կլինի հակամարտության կարգավորման հասնել: Նրա խոսքերով, դրան կարելի կլիներ հասնել Լեռնային Ղարաբաղի հայ համայնքին Ադրբեջանի շրջանակում ընդարձակ ինքնավարության եւ նրանց անվտանգության երաշխիքների տրամադրման ճանապարհով: «Բոլորը պետք է հասկանան, որ ոչ ոք չի ճանաչում Լեռնային Ղարաբաղի անկախությունը», ամփոփել է նա:

Դիվանագետը Հեյդար Ալիեւին տեղեկացրել է նաեւ Լեռնային Ղարաբաղ կատարած իր ուղեւորության մասին, որի ընթացքում եղել է նաեւ Շուշիում: Նրա խոսքերով, ներկայումս քաղաքը դատարկ է, եւ նրա ծայրամասերում միայն բնակվում են հայ փախստականների մի քանի ընտանիքներ: Հ. Ալիեւի հետ հանդիպման ընթացքում ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի հերթական նիստը բաց թողած Ֆ. Լամբախի կարծիքով, դա վկայում է, որ ղարաբաղցի հայերը գիտակցում են «վաղ թե ուշ» ադրբեջանական գրավյալ հողերը ազատելու անհրաժեշտությունը:

Իր հերթին, այդ նույն աղբյուրի համաձայն, Մինսկի գործընթացում ԳԴՀ դիրքից Ադրբեջանի գոհունակության մասին է հայտարարել պետության ղեկավարը: Նրա կարծիքով, ԵԱՀԿ Մինսկի խմբի ներկայացուցիչների հետ ամեն մի հանդիպում թույլ է տալիս առաջ մղել խաղաղ կարգավորման գործը: Նա անհրաժեշտ է գտնում նաեւ կարգավորման գործընթացի առաջխաղացումը եւ Հայաստանի հետ խաղաղության ձեռքբերումը:

Բացի այդ, Հ. Ալիեւը հերթական անգամ արտահայտվել է ԵԱՀԿ սկզբունքների հիման վրա հակամարտության լուծման եւ հանրապետության տարածքային ամբողջականության սկզբունքի պահպանման օգտին: Ընդսմին, նա բարձր է գնահատել ԳԴՀ արտաքին գործերի նախարար Կլաուս Քինկելի նախաձեռնությունը հակամարտության տարածաշրջանի ամբողջական ականազերծման ուղղությամբ: Նրա խոսքերով, գրավյալ տարածքներն ականազերծելիս հնարավոր կլինի օգտագործել գերմանական տեխնիկա, որոնց նմուշների լուսանկարները իրեն ցույց է տվել Ֆ. Լամբախը:

Ֆրանսիայում սկսել են օդանավեր թալանել

14 ՕԳՈՍՏՈՍ, BBC: Ոստիկանությունը Ֆրանսիայի հարավում փնտրում է զինված կողոպտիչների ավազակախումբը, որը Պերպինյան քաղաքի օդանավակայանում մի օդանավ է գրավել եւ անձնակազմի ու ուղեւորների աչքի առաջ այնտեղից մի անկիզելի գանձապահարան հափշտակել, որի մեջ խոշոր գումար կար: Կողոպտիչները ստիպել են օդանավը կանգնեցնել այն պահին, երբ այն Փարիզից գալով նոր վայրէջք էր կատարել ու թռիչքուղու վրայով էր ընթանում: Օդանավի 170 ուղեւորներից եւ ոչ մեկը չի տուժել:

ԱՆԳԼԻԱ

Պահպանե՞լ, թե՞ ոչնչացնել հին սաղմերը

Հին սաղմերի ոչնչացումը Մեծ Բրիտանիայի ամենահին եւ ամենամեծ կլինիկաներից Բոուն Հոլում մեծ աղմուկ է բարձրացրել երկրում: Ըստ «Նյուզդեյի» օգոստոսի 12-ի համարում զետեղված նյութի, բողոքի ցույցեր են տեղի ունեցել բրիտանացի կաթոլիկների հիմնական աղոթատեղի Վեստմինստերյան մայր տաճարի շուրջ. դիմում-աղերսագրեր են հղվել վարչապետ Մեյջորին, բազմաթիվ անզավակ զույգեր «ծնող» դառնալու իրենց թեկնածությունն են առաջարկել, եւ ավելի քան հարյուր իտալացի կանայք առաջարկել են «որդեգրել» դրանք: «Լայֆ» (Կյանք) կազմակերպության նախագահ Ջեկ Սկարիսբրիկն ասել է. «Այն հասարակությունը, որը հանդուրժում է մարդկային կյանքի նման անմիտ ոչնչացումը, խորապես վտանգված է»: Իրոք տխուր իրադրություն է ստեղծվել, քանի որ ինչպես Բոուն Հոլի բժշկական հետազոտությունների տնօրենն է ներկայացնում՝ «ոչ ոք չի ցանկանում առանց հնարավոր երեխաների ոչնչացում տեսնել»:

Հարցն այն է, որ բրիտանական գործող օրենքների համաձայն, սաղմերը սրվակների մեջ սառած վիճակում թույլատրվում է պահպանել մինչեւ հինգ տարի միայն:

«Մարդկային բեղմնավորման եւ սաղմնաբանության օրենքն» արձանագրում է, որ հինգ տարի հետո դրանք պետք է ոչնչացվեն, եթե ծնողների կողմից ժամկետի երկարացման վերաբերյալ նոր համաձայնություն չի կնքվել, կամ եթե առաջարկը չափից ավելի է գերազանցում պահանջարկը: Մինչեւ այս ամառ բրիտանական կլինիկայում պահպանվում էին ավելի քան 50 հազար սառեցված սաղմեր, որոնցից 9 հազարը ենթակա են ոչնչացման: Սաղմերի թիվն ընդհանուրապես միշտ էլ ավելի է լինում, քան դրանց կարիքն ունեցող ծնողների թիվը, հաշվի առնելով այն, որ երբեմն առաջին պատվաստումը անհաջող է լինում: Կլինիկաները մեծ ջանք են գործադրել հաղորդակցության մեջ մտնելու նախկին հաճախորդների եւ դոնորների հետ, պարզելու նրանց ցանկությունները եւ այնուհետեւ որոշելու, թե սաղմերը պետք է պահպանվե՞ն, ոչնչացվե՞ն, թե՞ հետազոտական աշխատանքների համար տրամադրվեն որոշակի գիտական կենտրոնների: Երեք հազարից հասնող հասցեներից 900-ի հետ հնարավոր չի եղել կապ հաստատել եւ հենց այդ սաղմերն էլ ոչնչացվել են Բոուն Հոլ հաստատությունում: Նման ընթացակարգը գործել է նաեւ 31 այլ կլինիկաներում: Ոչնչացված սաղմերի ընդհանուր քանակը հասցնելով երեք հազարի: Սաղմերը առանց ծնողների համաձայնության պահպանելը, թե ոչնչացնելու հարցն իր բնույթով խիստ հակասական կարծիքների տեղիք է տվել եւ այդ վեճը հավանաբար դեռ երկար կշարունակվի:

Հ. Ռ.

ՍՈՑԻԱԼԱԿԱՆ

Ինչո՞ւ են իտալացիները խուսափում հարկ վճարելուց

Իտալիայում ամենահին հայտնի է հետեւյալ առածը. «Մի՛ շտապիր մահանալ եւ հարկերը վճարել»: Եվ Ապենինյաններում այս առածով իրոք անպատասխան չի զգացվում. կյանքի միջին տեւողությունը տարեցտարի ավելանում է (ներկայումս 72 տարի է), իսկ տարբեր հարկերի թերավճարումներն ակնհայտորեն չեն կրճատվում:

Տարբեր աղբյուրներից պարզ է դառնում, որ Իտալիայի բնակիչների կեսից ավելին խուսափում է հարկերի վճարումից, եւ դրա հետեւանքով անցյալ տարի պետական գանձարանը պակաս է ստացել մոտ 100 տրիլիոն լիրա, որ կազմում է պետական բյուջեի պակասորդի կեսից ավելին: «Իլ սոլե 24 օրե» թերթի տվյալների համաձայն մասնավոր ձեռնարկատերերը թաքցնում են իրենց եկամուտների մինչեւ 60 տոկոսը եւ ճարպկորեն կարողանում են չվճարել արձանագրված ֆինանսական շրջանառության 40 տոկոսի հարկերը:

Հարկերը 8,1-ից մինչեւ 14,1 տոկոս պակաս են մուծում պետական հիմնարկներն ու ձեռնարկությունները, 68 տոկոս պակաս՝ առեւտրականները, 62 տոկոս պակաս՝ արհեստավորներն ու ձեռնագործները, 38,5 տոկոս պակաս՝ ազատ զբաղմունքի տեր անձինք:

Մանր ու միջակ ձեռնարկատերերի համար հարկերն ու տուգանքները չվճարելու ամենատարածված եղանակը սնանկության հայտարարումն է կամ ֆինանսական մարմիններին այնպիսի վկայությունների ներկայացումը, որոնց համաձայն ձեռնարկության հաշվեկշիռը պակասորդով է կամ «զրոյական ցուցանիշով»: 1996 թ. Իտալիայում նման վկայություններ է ներկայացրել գործող բոլոր ձեռնարկությունների 52,7 տոկոսը: Բոլոր բաժնետիրական ընկերությունների 38,2 տոկոսը հայտարարել է վճարային հաշվեկշռի պակասորդի մասին, 75 հազար ձեռնարկություն հաշվետվությունը տալիս է «զրոյական ռեժիմով», ստանում օրինական տարկետումներ:

Տոկոսային հարաբերակցությամբ գանձարանին ամենամեծ թերավճարումներ են կատարում ավտոմոբիլիստները, որոնք բառացիորեն խեղդվում են բենզինի գների, ապահովագրության եւ ավտոտրանսպորտի, ճանապարհների պահպանման ծախսերից, հարկերի ու տուգանքների բարձրացումից: Դրա հետեւանքով Նեապոլում ավտոմեքենաների տերերի 60 տոկոսը չի շտապում գանձարանի հետ հաշիվները մաքրել: Ճշտակատար եւ օրինապահ միլանցիների մեջ միայն տուգանքների գծով թերավճարումները կազմում են տուգանքների ամբողջ գումարի 55 տոկոսը:

Ի՞նչ հետեւություն կարելի է անել սրանից: Հանրային հարցումներից պարզ է դառնում, որ նախեւառաջ հարկավոր է փոփոխել հարկային համակարգը եւ նվազեցնել հարկերը, չհնարել եւ «չզարգացնել» հարկային ու տուգանային նոր պատժամիջոցներ: Առանց այդ էլ Իտալիայում դրանք զգալիորեն ավելի շատ են, քան Արեւմտյան Եվրոպայի մյուս երկրներում: Իտալիայի տարածքում ընդհանուր առմամբ գործում են 140 հազար տարբեր օրենքներ ու որոշումներ, իսկ դա գործունեության իրավաֆինանսական լայն ասպարեզ է բացում երկու հավերժական հակառակորդների՝ ոստիկանների ու գողերի համար:

«ՖԻՆԱՆՍՈՎԻԵ ԻԶՎԵՍՏԻԱ»

Մշակույթ

Պարող տիեզերք

Գրիգոր Միքայելյանն իր նկարների տակ ստորագրում է «Քիքի»։ Նրա այդ անվանը վաղուց ծանոթ են Հայաստանում, Ֆրանսիայում, իսկ վերջին տարիներին նաեւ ԱՄՆ-ում։ «Դու պետք է խաղաս նրանց կանոններով, խորհուրդ էին տալիս ընկերները։ Անհնար է ապրել կառավարության համար»։ Քիքին լռում էր եւ շարունակում իր գործը, որը նրան պետք էր օդի պես։

Քիքի. 1996 թ.

Ծնվել է 1956 թ. Երեւանում։ Առաջին արվեստանոցը տատիկի բնակարանի ննջասենյակն էր։ Այդ ժամանակաշրջանի (1975-1978 թթ.) գործերն այժմ պահվում են ամերիկացի հայտնի հավաքորդներ Նորտոն եւ Նենսի Դոջերի «Խորհրդային Միության ոչ կոնֆորմիստական արվեստի» հավաքածուի մեջ։

Իր նման շնորհալի մի քանի բարձր դասարանցիների հետ Գրիգորը դպրոցում կազմեց ռոք-խումբ եւ ուրախ էր, որ հնարավոր է ԽՍՀՄ-ը փառաբանող երգերից տարբեր երաժշտության նմանվել։ Նա գուցե դառնար հայտնի կիթառահար, եթե 16 տարեկանում պատահաբար չծանոթանար Ջեկսոն Փոլոքի վերացական նկարչությանը։ Դա հայտնություն եղավ Քիքիի համար եւ հեղաշրջեց նրա կյանքը։

«Պարզվում է, որ գույներով կարելի է իմպրովիզացիա անել նույնքան ազատորեն, որքան երաժշտական նոտաներով, զարմացավ տղան։ Կտավը կարող է ինձ համար դառնալ այն տարածքը, որտեղ ես կսահմանեմ խաղի կանոնները»։ Այս որոշմանը հանգելով, նա լիովին հանձնվեց «վրձնի խաղին» (այսպես է անվանում իր գեղանկարչական ոճը), կերտելով գույնի ու գծերի համանվագներ։

Իր կոչման հանդեպ անխախտ հավատն այն բանալին էր, որն անհնարինը դարձրեց հնարավոր։ Ընդամենը մի քանի տարի անց երիտասարդ արվեստագետն արդեն ուներ համախոհներ եւ հետեւորդներ։ Նրանք միասին կազմեցին Հայաստանում հայտնի ավանգարդիստ նկարիչների «3-րդ հարկ» խումբը։ Հայտնվեցին նաեւ առաջին օտարերկրացի գնորդները, որոնցից շատերը զարմանքով հարցնում էին. «Դուք երեւի սովորել եք Նյույորքո՞ւմ»։

Ոչ, Քիքիին չհաջողվեց Նյույորքում սովորել, բայց Փարիզի հանրահայտ Սենկլյուների սրահում ցուցադրվելու բախտն ունեցավ մի քանի ընկերների հետ։ Ֆրանսիայի նախագահ Միտերանի ձեռքսեղմումից հետո նրանք երկար չէին կարողանում ուշքի գալ այն մտքից, որ այդտեղ ցուցադրվել են Մանեի, Սեզանի, Դեգայի գործերը։

1993-ին, երբ Քիքին հայրենիքում արդեն հայտնի վարպետ էր, ընկերներից շատերի համար անսպասելիորեն որոշեց տեղափոխվել Ամերիկա։

«Անհնար է ապրել Ամերիկայում եւ լինել «մաքուր» նկարիչ։ Դու պետք է եւս մեկ «դրամական» մասնագիտություն ձեռք բերես», ասում էին փորձված խորհրդատուները։ Քիքին ծիծաղելով պատասխանում էր. «Իսկ ես սիրում եմ անհնար բաներ անել»։ Լոս Անջելեսում ապրելու երկու տարիներին նա արդեն մասնակցել է 5 ցուցահանդեսի, որոնցից մեկն անհատական էր, մասնագիտական ճանաչման արժանացել։ Ներկայումս նրա նկարները ցուցադրվում են Լիթլ Տոկիոյում «Արտկոր» ընկերակցության կազմակերպած ցուցահանդեսում։

Գրիգոր Միքայելյանի նկարների վրա գույների խելահեղ հրավառություն է։ Լոս Անջելեսի ռուսալեզու «Կոնտակտ» թերթի թղթակից Լարիսա Պլինսկայան այս տարվա հուլիսի 23-ի համարում հրապարակել է նկարչի հետ իր ունեցած փոքրիկ հարցազրույցը։ Իր նկարների մասին Քիքին մասնավորապես ասում է. «Սա պարող տիեզերքն է։ Այնտեղ, ինչպես երեւում է մարդկանց, արագ եւ կործանիչ, ահավոր եւ միաժամանակ ծիծաղելի»։ Արվեստի եւ մասնավորապես նկարչության արժեքը Քիքին նախ եւ առաջ համարում է աչքի համար անտեսանելին պատկերելու կարողությունը։ Արվեստի արժեքը նաեւ այն է, որ նա կարողանում է որսալ անսովոր իրավիճակներ։ Նույնիսկ բնությունն ունի [illegible] պահեր, երբ ինչ-որ բան փոխվում է, օրինակ, լույսը, գույնը մայրամուտի պահին։ Մարդու մեջ առաջանում է այնպիսի զգացողություն, որ ինքն ընկել է ուրիշ աշխարհ եւ որ պետք է գոյություն ունենա այդ գեղեցկությունը կերտած ինչ-որ գերագույն ուժ։ Այդ աշխարհն իրոք գոյություն ունի. դա մեր հոգին է։ Բայց մարդկանց մեծ մասի համար շատ դժվար է գիտակցել, որ իրենք ինչ-որ անսովոր բանի ականատեսներ են։ Աբստրակտ էքսպրեսիոնիզմում ստեղծագործական ինքնամոռացման կախարդանքը հենց այն ուժն է, որը նկարչին օգնում է դուրս գալ սովորական իրերի շրջանակից, ապա մյուսներին եւս ինքնախորասուզման հնարավորություն տալ։

Իր նկարների իմաստի մասին Քիքին ասում է, որ դրանք փաստերն ոչինչ չեն նշանակում, ինչպես ալեկոծության ձայնը կամ ափի ավազի վրա իրենց բաց հետքը թողած օվկիանոսի ալիքները։ Նույն ձեւով իր վրձինը դիպչում է կտավին եւ հետքեր թողնում։

«Այս աշխարհում ամենահետաքրքիր բաներն ստեղծվել են պատահականության շնորհիվ։ Ես խաղում եմ վրձնի, գույնի, մակերեւույթի հետ։ Ինձ համար կարեւոր չէ, թե ինչի վրա եմ նկարում. դա կարող է լինել առաջնակարգ կտավ կամ ստվարաթղթի պատառիկ։ Երբ նյութի տվյալ ֆակտուրան մեջս ստեղծագործելու ցանկություն է առաջացնում, էլ չեմ մտածում, թե դրանից ինչ կստացվի, արժե արդյոք ժամանակ վատնել։ Պարզապես գնում եմ պատահականության ընդդառաջ։ Բայց պետք է պատրաստ լինել նման պատահականության հետ հանդիպմանը։ Այդ դեպքում տեղի կունենա հրաշք։ Նաեւ յուրօրինակ ծննդյան հրաշքը», ասում է Քիքին։

Դեռ պատանի հասակում Քիքին եզրակացրել էր, որ իր արվեստը «ընդամենը ճիչ է»։ «Միայն արվեստը կարող է փրկել մեր միայնակ եւ դժբախտ հոգիները», ընդգծում է նա։

Գ. Ք.

Անխոնջ գրականագետ-պատմաբանի 70-ամյակը

Ֆրանսիայում լույս տեսնող «Յառաջ» օրաթերթն իր օգոստոսի 7-ի համարում տեղեկացնում է, որ Բեյրութի Թեքեյան կենտրոնում, հունիսի 20-ին տեղի է ունեցել գրական մի հանդիպում նվիրված պատմաբան, արձակագիր եւ բանաստեղծ, «Շիրակ» ամսագրի խմբագրության անդամ Լեւոն Վարդանի ծննդյան 70-ամյակի առթիվ «Կրկին հեծություն» վերնագրով հոդվածների հավաքածուի լույս ընծայմանը։ Երեկույթը կազմակերպված է եղել ԹՄՄ-ի Շիրակ գրական ակումբի կողմից։ Խոսք առնողների թվում են եղել ամսաթերթի պատասխանատու խմբագիր Ժիրայր Դանիելյանը, հայաստանցի բանաստեղծ Հենրիկ Էդոյանը եւ դոկտ. Օրա Շիրանյանը։ Հեղինակի գործերի արտասանություններով հանդես է եկել Արփի Բարդիզյանը։ Վերջում շնորհակալական խոսք է ասել հեղինակը՝ Լեւոն Վարդանը։

Այնթապցի ծնողների զավակ՝ Լեւոն Պեշիրյանը, կամ գրական ծածկանունով Լեւոն Վարդանը ծանոթ եւ հարգված անձնավորություն է հատկապես Լիբանանում ու Սիրիայում եւ ընդհանրապես Սփյուռքում։ Եվ ոչ միայն որպես պատմաբան եւ գրող, այլ նաեւ որպես մանկավարժ, խմբագիր եւ հասարակական գործիչ։ Ծնվել է Հալեպում, 1925-ի նոյեմբերի 14-ին։ Մի քանի ամիս հայ բողոքականների վարժարանը հաճախելուց հետո, ուսումը շարունակել է Լեւոն Լեւոնյանի հիմնադրած Հալեպի իննամյա Ուսումնասիրաց վարժարանում, որն ավարտել է 1942-ին։ Ապա ընդունվել է նախ՝ Ամերիկյան Ալեփփո Քոլեջը, իսկ հետագայում «Հասկ» ամսագրի խմբագրի միջնորդությամբ ու կաթողիկոս Ա. Հովսեփյանցի նյութական օժանդակությամբ՝ Բեյրութի Ամերիկյան համալսարանը, որտեղ հետեւել է պատմագիտության, միջազգային դասական գրականության, փիլիսոփայության, հոգեբանության եւ մանկավարժության։ 1962-ին մագիստրոսի աստիճան է ստացել՝ պաշտպանելով «Հայաստանի Հանրապետությունը» պատմագիտական թեզը։ Իր առաջին հոդվածը՝ «Անձնալ» վերնագրով տպագրվել է 1945 թվին «Ազդակ» շաբաթօրյակի մեջ։ Քառասուն երկար տարիներ նվիրված է եղել ուսուցչությանը, աշխատելով Բեյրութի Հայ ավետարանական Քոլեջում, Շուեյֆի եւ Նոր Մարաշի վարժարաններում, Սեն Ժոզեֆ համալսարանի հայագիտական բաժնում, Հովակիմյան-Մանուկյան, Երվանդ Հյուսիսյան եւ այլ ուսումնական հիմնարկներում։ 1954-ին Հալեպի ՀԲԸ Միության Լազար Նաճարյան վարժարանի հիմնադիր տնօրենն է եղել։

Գիր ու գրականության անխոնջ մշակ է նաեւ եղել Լեւոն Վարդանը։ Խմբագրել կամ խմբագրական կազմի մաս է կազմել այնպիսի հանրածանոթ հանդեսների, ինչպիսին են «Գիր ու արվեստը», «Գրանիտը», «Շիրակը», «Սփյուռքը», «Խոսնակը», «Նոր Այնթապը», «Հայկազյան հայագիտականը», «Բուրաստանը», «Գեղարդը» եւ այլն։ Բազմաթիվ հոդվածներով հանդես է եկել տեղական եւ ամերիկյան հայկական օրաթերթերում եւ շաբաթաթերթերում։ Բեղուն գրչի տեր գրողը հրատարակել է «Գիրք Մենուասի» (1959) արձակ էջերը, «Փյունիկեան ափերուն վրայ» (1960), «Ինքնադրութիւն» (1968), հոդվածների հատորները, ինչպես նաեւ «Ակնարկ ֆրանսահայ եւ ամերիկեան արձակին վրայ», «Գրականագիտական մենագրութիւնը»։ Բայց նրա վաստակը որպես պատմաբանի առավել արժանի է գնահատանքի։ Տպագրված արժեքավոր պատմական հատորների թվում են «Ժամանակագրութիւն հայկական տասնհինգի (1915-1923)» (1975), «Հայկական տասնհինգը եւ հայերու [illegible] գոյերը» (1970), «Թող բուրը խօսի» (1975), «Պոլսահայութիւնը. բարձրագոյն դուռը եւ այլ բաներ» (1994) գրքերը։ Եգիպտոսում տպագրվող «Արեւ» օրաթերթի հոբելյարին նվիրված հոդվածից տեղեկանում ենք, որ մոտ 7 հազար տպագիր էջ անտիպ նյութեր ունի 70-ամյա հեղինակը։ Կգտնվե՞ն արդյոք մեկենասներ, որոնք հանձն կառնեն տպագրել այդ գրքերը։ 70-ամյակի առթիվ հավասով լցված հույս ենք հայտնում, որ «գիրը չի կորչի», ինչպես Թորոս Թորանյանն է գրում «Արեւի» էջերում։

Հ. Ծ.

ԵՐԵՎԱՆ

Ո՞ւմ ենք սպասում՝ վարչապետին

Երեկ՝ օգոստոսի 15-ին, ժամը 19-ին «Ազգն» էլ հրավիրված էր ճարտարապետության ազգային թանգարանի հանդիսավոր բացմանը։ ՀՀ քաղաքաշինության նախարարության շենքի մոտ բավականաչափ մարդ էր հավաքվել. ճարտարապետներից բացի նաեւ Իտալիայում Հայաստանի դեսպանը, երեւանյան տարբեր ցուցասրահների, թանգարանների տնօրեններ, լրագրողներ՝ զանգվածային լրատվության տարբեր միջոցներից։

Ո՞ւմ ենք սպասում։ Հարցն ուղղեցի 20 րոպե անց՝ հին ծանոթներիս հետ ինչ-ինչ զրուցելուց, թանգարանի տնօրենի եւ դեսպանի հետ ծանոթությունս հաստատելուց հետո։

Նրան, ում սպասում էին պատկառազդու մարդիկ, պարզվեց՝ ՀՀ վարչապետն էր։ Երբ 20 րոպեն դարձավ 30, 40, հետո մեկ ժամ, հասկացա, որ Նորին մեծությունը հազիվ թե ճարտարապետության հրապարակ։ Կառավարական տուն-3 հասցեում (որ նրա աշխատավայրից մոտ 100 քայլ է) շտապով հայտնեցին։ Կարո՞ղ է խոսք լինել լրջության մասին, երբ մեկ ժամ 20 րոպե սպասելուց հետո լրագրողն արձանագրում է՝ թանգարանը չբացվեց, որովհետեւ պատկառազդու մեկի խոստովանությամբ «հավաքվածները վարչական կախվածություն ունեն» եւ ժամանակից «դուրս» սպասում են։

Սովոր բազմությունը կամաց-կամաց նոսրացավ, հարդարված տեսքը խմուց աղավաղվեց, խոստացված հյուրասիրության շամպայնը (երեւի) թթվեց, բացման խոսք, ցիտեմ, ասե՞ք... Իսկ թանգարանի, ցուցահանդեսի մասին՝ առաջիկայում, երբ մուտք ունենանք։

[illegible] ՀՈՎՍԵՓՅԱՆ

«Կազանովայի 3 հասակը» Պարոնյանի բեմում

Ինչպես արդեն տեղեկացրել ենք, սեպտեմբերի 5–14-ը Երեւանում կանցկացվեն ռուս մշակույթի օրեր։ Այդ շրջանակներում Երեւան կժամանեն նաեւ ճանաչված դերասաններ Յակովլեւը եւ Լանովոյը։ Հակոբ Պարոնյան երաժշտական կոմեդիայի թատրոնի բեմում սեպտեմբերի 8-ին եւ 9-ին Վախթանգով թատրոնը կներկայացնի «Կազանովայի 3 հասակը» բեմադրությունը։

Զորայր Խալափյանը «Վասիլ Մեծը» ներկայացրեց Ֆրեզնոյում

Հուլիսի 14-ին Ֆրեզնոյի Ս. Երրորդություն եկեղեցու սրահում հանդիպում է կազմակերպվել գրող Զորայր Խալափյանի եւ փարիզաբնակ լրագրող Հակոբ Պալյանի հետ։ Վերջինս ներկայացրել է գրողին, իսկ արձակագիրը խոսել է «Վասիլ Մեծ՝ հայ կայսրը Բյուզանդիայի կամ [illegible] թագավորը» գործի մասին, տեղեկացնում է Փարիզում լույս տեսնող «Յառաջը» օգոստոսի 3/4 համարում։

Ժորժ Բրակի գրաֆիկան գրավում է գերմանացիներին

Դրեզդենի Գեղարվեստի պետական հավաքածուի «Ալբերտինում» սրահներից մեկում առաջին անգամ է ներկայացվում ֆրանսիացի գեղանկարիչ եւ քանդակագործ Ժորժ Բրակի գրաֆիկական աշխատանքները։ Ցուցահանդեսը կազմակերպված է Ֆրանսիայի ինստիտուտի դրեզդենյան մասնաճյուղի հետ համատեղ, տեղեկացնում է գերմանական «Կուլտուրխրոնիկ» ամսագիրը։ Էլբայի ափին տեղավորված մասնաճյուղն իր 5-ամյա հոբելյանը նշեց ֆրանսիացի նկարչի ցուցահանդեսը բացելով։ Ցուցադրանքը ներկայացնում է Բրակի 130 գրաֆիկական գործ, որն ընդգրկում է արվեստագետի ստեղծագործական բոլոր շրջանները։

«Ֆլամինգո». արվեստասերների սրճարան

ԳՅՈՒՄՐԻ, 15 ՕԳՈՍՏՈՍ, ԱՐՄԵՆՊՐԵՍ։ Գյումրիի կենտրոնի գողտրիկ պուրակներից մեկը հարստացել է գունագեղ եւ սուրճի [illegible] հիշեցնող սրճարանով։ Այն իր բացման օրից դարձել է ուսանողության եւ արվեստասեր երիտասարդության հանգստի անկյուն։ Ժամանակակից եւ ճաշակով ձեւավորված սրճարանը հաճախորդներին առաջարկում է ոչ միայն սուրճ, հյութ, աղանդեր, այլեւ թատերական ներկայացումներ, համերգային ծրագրեր։ «Ֆլամինգո» սրճարանի բացօթյա բեմահարթակում հանդես են գալիս հանրապետության ճանաչված արտիստներ, մեներգիչներ, նվագախմբեր։ Այստեղ կարող են ոչ միայն բուրումնավետ սուրճ ըմպել, զվարճանալ, այլեւ մեկ գավաթ գինու ընկերակցությամբ վիճաբանել սիրած գրողի նոր գրքի կամ որեւէ ցուցահանդեսի մասին։

Դերասանուհի Իզաբելլա Իսահակյանի աճյունասափորը թաղվեց Երեւանում

78 տարեկան հասակում Մոսկվայում վախճանվեց Ավետիք Իսահակյանի հարս Իզաբելլա Իսահակյանը։ Նա հայ կինոյի ու բեմի ճանաչված դերասանուհիներից էր, գլխավոր դերեր է կատարել «Հայֆիլմ» կինոստուդիայում Համո Բեկնազարյանի նկարահանած «Զանգեզուր», «Անահիտ», «Հայկական կինոհամերգ» ֆիլմերում, ինչպես նաեւ Սունդուկյանի թատրոնում Վարդան Աճեմյանի բեմադրություններում։ Իզաբելլա Իսահակյանը խաղացել է Հրաչյա Ներսիսյանի, Ավետ Ավետիսյանի, Գուրգեն Ջանիբեկյանի, Մետաքսյա Սիմոնյանի, Բաբկեն Ներսիսյանի, հայ բեմի մյուս մեծերի հետ։

1937 թվականից ի վեր նա եղել է Ավետիք Իսահակյանի գրական քարտուղարը։ Ականատեսների վկայությամբ, վարպետը վերաբերվում էր նրան ինչպես հարազատ դստեր, վստահում էր ձեռագրերն ու անձնական գրերը։ 1963 թվականից, Ավ. Իսահակյանի տուն-թանգարանի բացման օրվանից, Իզաբելլա Իսահակյանը 30 տարի շարունակ հաստատության գլխավոր ֆոնդապահն էր, այդ գործը վարելով մեծ նվիրումով ու ջանասիրությամբ։ Նա թողել է հետաքրքիր հուշեր վարպետի մասին, որոնք սպասում են հրատարակչի։ Իզաբելլա Իսահակյանը վայելում էր հայ գրողների, մշակույթի գործիչների հարգանքը, համարվում էր վարպետի հիշատակի հավատարիմ պահապան, Երեւանում ճանաչված էր իբրեւ բացառիկ գեղեցկուհի։

Ի. Իսահակյանը մահացել է հուլիսի 24-ին, երեկ նրա աճյունասափորը հանձնվեց հողին Երեւանի քաղաքային գերեզմանոցում։

Ս. Լ.

ԾԱՆՈՒՑՈՒՄ

Օգոստոսի 19-ին, ժամը 15-ին, Հայաստանի գրողների միության մեծ դահլիճում տեղի կունենա հանրահայտ իրանահայ արձակագիր, թարգմանիչ Խաչիկ Խաչերի հետ՝ «Մեսաֆի ճամփան» (ժամանակակից իրանյան պատմվածք) թարգմանական ժողովածուի հրատարակության առիթով։

«ՆԱԻՐԻ» [illegible]
ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ԳՐՈՂՆԵՐԻ ՄԻՈՒԹՅՈՒՆ

ԱԶԳ **Մարզական**

ՄՍԼԱՆՏԱ-96

Պարաօլիմպիկ խաղերը մեկնարկեցին

Երեկ ամերիկյան Ատլանտա քաղաքում մեկնարկեցին հաշմված մարզիկների պարաօլիմպիկական խաղերը: Ամերիկյան ամսագրերից մեկը պատմության մեջ առաջին համակարգչային պարաօլիմպիկական հավաքականը գնահատել է որպես «նվազագույն փորձառություն և առավելագույն էնտուզիազմ ունեցող հավաքական»: Մեր հավաքականն Ատլանտա մեկնելուց առաջ մի քանի օր անցկացրեց Լոս Անջելեսում: Առաջատարներից Գառնիկ Դանիելյան, Ասատ Նազարյան, Հայկ Աբգարյան և Արմեն Մարտիրոսյան քառյակը խաղերին մասնակցող ամենաերիտասարդ խումբն է: Նրանք ու իրենց մարզիչները համոզված են, որ հենց երիտասարդական ավյունն է բույլ տալու հաղթել ավելի մեծահասակ ու փորձառու մրցակիցներին:

«Փյունիկ» մարզական ասոցիացիայի գործադիր տնօրեն Ռուզան Սարգսյանը ասել է. «Չնայած առաջին անգամ ենք մասնակցում, սակայն մեդալի հույս ունենք, մենք պատրաստ ենք հաղթել»: «Փյունիկ» ստեղծվել է 1988-ի երկրաշարժից անմիջապես հետո: Կազմակերպությունը կոչված է բավարարել հաշմված մարդկանց ֆիզիկական, բարոյական ու հոգեբանական պահանջները: Սպիտակի ամառային և Ծաղկաձորի ձմեռային ճամբարներում ավելի քան 2000 մարդ է վերականգնման փուլ անցել: 38-ամյա ծանրամարտիկ Գագիկ Ղազարյանը «Փյունիկի» ամենաանձնահատուկ անդամն է: Նա այժմ մարզվում է Վիրջինիայում և հայկական թիմին կմիանա արդեն Ատլանտայում:

«Փյունիկի» նախագահը նաև իր շնորհակալությունն է հայտնել հայ կական սփյուռքին, առանց որի «Ատլանտան անհասանելի կլիներ»:

Թիմի մարզիչ Սամվել Ռոստոմյանի ակնկալիքները նույնպես մեծ են: Նրա կարծիքով Իսպանիայում կայացած Եվրոպայի առաջնությունում տղաները կարող էին տեղ գրավել առաջին վեցյակում, սակայն նրանք, ցավոք, չէին հավաքված:

ՓԱՍՏ

ՏԱՄԱՐԱՆ

Վ. Հակոբյանը կրկին առջևում է

Բեռլինի միջազգային մրցաշարի հինգերորդ տուրում Վլադիմիր Հակոբյանը սևերով ոչ-ոքի խաղաց գերմանացի գրոսմայստեր Բյոնշի հետ և, վաստակելով 4,5 միավոր, շարունակում է մի քանի այլ շախմատիստների հետ գլխավորել աղյուսակը: Նույն օրը Լևոն Անաստասյանը հաղթանակ տարավ, Արշակ Պետրոսյանը դաշտում ձեռնով, իսկ Արտաշես Մինասյանը պարտություն կրեց: Այժմ Անաստասյանն ու Պետրոսյանը ունեն 4-ական, իսկ Մինասյանը՝ 3 միավոր:

Գ. Հ.

Առաջինը՝ Հյուբների հետ

Լեհաստանի Պոլյանիցա Զդրոյ քաղաքում մեկնարկած շախմատի խոշոր մրցաշարում անցկացվեց մասնակիցների վիճակահանությունը, համաձայն որի Հայաստանի հավաքականի անդամ Սերգեյ Մովսիսյանը առաջին տուրում կհանդիպի գերմանացի նշանավոր գրոսմայստեր Ռոբերտ Հյուբների հետ:

Գ. Հ.

Հորդանանցի 6 մարզիկ և 14 պաշտոնյա Ատլանտայում

Ատլանտայի օլիմպիական խաղերն ավարտվել են, և մասնակից երկրները շարունակում են արդյունքների ամփոփումը: Ատլանտայում խիստ անհաջող հանդես եկան մասնավորապես Հորդանանի մարզիկները: Հորդանանցի լողորդ Օմեր Դայլալը, օրինակ, «աչքի ընկավ» նրանով, որ շատ հետ մնաց իր բոլոր մրցակիցներից: Իսկ երկրի օլիմպիական հավաքականի դրոշակակիր, ձյուդոիստ Վալիդ ալ-Առաբեն զրկվեց այն պատճառով, որ մարզիկների կշռվելու օրը բացակայել էր: Հորդանանցիները օլիմպիական խաղերում որևէ մեդալ չնվաճեցին:

Ի դեպ, Հորդանանի պատվիրակությունը, «Էկսպրես» հանդեսի տվյալների համաձայն, բաղկացած էր 6 մարզիկներից և... 14 պաշտոնյա անձանցից: Այսօր հորդանանցիներն իրենց հարց են տալիս, թե ո՞րն է ազգային օլիմպիական կոմիտեի գոյության իմաստը:

Պ. Ք.

ՀՀ ԱՌԱՋՆՈՒԹՅՈՒՆ

Նրանք դուրս կգան խաղադաշտ

«Երևան» (Երևան)

Թիմը հիմնադրվել է 1995 թ. («Կոտայք-2»):
Մարզազգեստը՝ սպիտակ/սև, ուղղահայաց-սպիտակ-սպիտակ:
Խաղերը անցկացնում է «Հրազդան» մարզադաշտում (70.000):
ՀՀ գոգաթի մեդալակիր՝ 1996 թ.:
ՀՀ առաջնություններում (1995-96) 32 +15=6-11, 58-67:
Ամենախոշոր հաղթանակը՝ «Երևան»–«Արազատ»՝ 6-0 (1995-96)
պարտությունը՝ «Կոտայք-2»–«Արարատ»՝ 0-8 (1995)
Բարձրագույն խմբում բոլորից շատ խաղեր անցկացրել են Ա. Մինասյանն ու Ա. Ամիրյանը՝ 28-ական:
Թիմի լավագույն ռմբարկուն՝ Տ. Եսայան – 20 գնդակ:

Անուն, ազգանուն	Ծննդ. թիվը	Հաս./քաշ	Խաղ/գոլ
Արթուր Ավագյան	27.11.1968	1.74/66	96/-89
Գևորգի Խաչատրյան	30.01.1976	1.78/80	9/-9
Արմեն Կիրակոսյան	25.09.1978	1.76/68	7/-17
Կարեն Գրիգորյան	23.08.1974	1.88/74	108
Գագիկ Ավագյան	09.08.1968	1.72/70	79/5
Արկադի Դոխոյան	12.08.1977	1.80/78	61/1
Երվանդ Կրբաչյան	03.04.1971	1.78/77	49/1
Հայկ Նարիմանյան	01.08.1977	1.70/68	23
Գևորգի Եսայան	13.05.1976	1.72/70	22
Իսրայել Շաղոյան	27.03.1976	1.66/59	12
Կարեն Դոխոյան	06.10.1976	1.80/70	75/3
Արմեն Մարկոսյան	23.08.1974	1.76/66	68/4
Արթուր Մինասյան	29.08.1978	1.77/67	30/4
Վահե Մխիթարյան	19.08.1977	1.72/72	18
Էռնեստ Հարությունյան	08.12.1977	1.65/62	6
Հայկ Սարգսյան	14.04.1973	1.68/70	5
Խաչիկ Սարգսյան	10.10.1978	1.87/78	5
Արմեն Կարապետյան	03.10.1971	1.74/67	97/49
Տիգրան Եսայան	02.06.1972	1.68/58	79/50
Ալբերտ Անեմյան	15.09.1976	1.72/68	43/6
Արշակ Ամիրյան	11.09.1977	1.66/69	28/6
Ռոբերտ Մխիթարյան	26.07.1978	1.69/67	12

Ակումբի նախագահ՝ Տիգրան Լևոնյան:
Գլխավոր մարզիչ՝ Սամվել Դարբինյան:
Մարզիչ՝ Վազգեն Հայրապետյան:

«Ցեմենտ» (Արարատ)

Թիմը հիմնադրվել է 60-ական թ.-ին:
Մարզազգեստը՝ սպիտակ-սպիտակ-սպիտակ:
Խաղերն անցկացնում է «Ցեմենտ» մարզադաշտում (3000):
Լավագույն ցուցանիշը բարձրագույն խմբում՝ 4-րդ տեղ (1995-96):
ՀՀ առաջնություններում (1993-96). 88 +39=17-32, 186-145:
Ամենախոշոր հաղթանակը «Ցեմենտ»–«Մալաթիա»՝ 6-0 (1993),
պարտությունը՝ «Շիրակ»–«Ցեմենտ»՝ 7-1 (1993):
Բարձրագույն խմբում բոլորից շատ խաղեր անցկացրել է Է. Խաչատրյանը՝ 83:
Թիմի լավագույն ռմբարկուն՝ Հ. Թումբարյան – 58 գնդակ:

Անուն, ազգանուն	Ծննդ. թիվ	Հաս./քաշ	Խաղ/գոլ
Լևոն Ղազարյան	12.07.1968	1.80/72	54/-82
Գառնիկ Հովհաննիսյան	03.08.1976	1.77/75	38/-57
Սերգեյ Հայրաբամյան	02.08.1961	1.81/71	115/53
Էրիկ Խաչատրյան	08.01.1963	1.76/70	82/5
Արամ Հայրապետյան	17.06.1975	1.73/65	53/1
Արմենակ Աբրահամյան	16.10.1965	1.75/70	49/8
Արմեն Սարգսյան	1975	1.72./70	-
Ղազար Մարգարյան	21.08.1974	1.68/58	86/2
Նորիկ Հոխոյան	25.05.1971	1.70/60	76/17
Կարեն Ասատրյան	21.12.1974	1.75/65	74/13
Աբրահամ Աբրահամյան	15.08.1970	1.72/63	73
Արթուր Զուլոյան	1976	1.70/70	11/4
Արմեն Քելեշյան	03.11.1977	1.63/56	2
Շիրակ Սառիկյան	29.12.1967	1.76/70	91/52
Անուշավան Փահլևանյան	01.03.1972	1.70/60	73/44
Արայիկ Մարգարյան	16.03.1972	1.77/68	60/1
Արմեն Գրիգորյան	1977	1.76/70	10
Արտակ Ասատրյան	1976	1.74/64	2
Սևակ Տեր-Ներսիսյան	1980	1.70/72	-

Ակումբի նախագահ՝ Աբրահամ Քաքայան:
Գլխավոր մարզիչ՝ Գառնիկ Ասատրյան:
Մարզիչներ՝ Հովհաննես Դալղալյան,
Ռազմիկ Սովսիսյան:

Էկվադորի օլիմպիական առաջին ոսկե մեդալը

Էկվադորում ֆուտբոլը զարգացած մարզաձև է: Բայց լատինաամերիկյան 11 միլիոնանոց այս երկիրը չունի որևէ այլ ուժեղ մարզաձև:

Զարմանալին այն է, որ Ատլանտայի օլիմպիական խաղերում առաջին ոսկե մեդալը 20 կմ քայլքում նվաճեց մի էկվադորցի: Սա Էկվադորի պատմության մեջ առաջին օլիմպիական ոսկե մեդալն է: Էկվադորցի հերոսը՝ 22-ամյա Ջեֆերսոն Պերեսը եզրագծին հասնելուց հետո ուրախության արցունքները չզսպելով ցեխին տապալվեց: Պերեսը մարզվել է Գուայակիլում՝ ծովի մակերևույթից շուրջ 4000 մետր բարձրության վրա և Ատլանտայում օդի խոնավությանն ու տաքին լավ էր դիմանում: Հաջող հանդես եկան Կենտրոնական և Հարավային Ամերիկայի նաև մյուս երկրների մարզիկները, որոնք այս մարզաձևում ուժեղագույններն են համարվում աշխարհում: Մեքսիկացի Սեգուրան Ատլանտայում գրավեց երրորդ տեղը:

Պերեսը 1992 թ. երիտասարդների աշխարհի չեմպիոն է (10 կմ քայլք), 1995 թ. 20 կմ մրցասարածում Պանամերիկյան խաղերի հաղթող: Դեռ 1990 թ. 16 տարեկանում նա աշխարհի պատանեկան առաջնությունում նվաճել էր բրոնզե մեդալ: Վերջին տարիներին մրցումների ժամանակ վերջին րոպեներին Պերեսից միշտ առաջ էր անցնում ռուսաստանցի Մարկովը:

Պերեսը հասարակ ընտանիքի զավակ է: Հայրը մահացավ, երբ որդին 10 տարեկան էր: Եվ Պերեսն այդ տարիից ուզում էր քայլքի մրցումներում հաղթելով նյութապես օգնել հիվանդ մորը: Նա շատ էր մարզվում և մրցումներում հաճախ շահում էր փոքր գումարներ, մինչև որ, ի վերջո, նվաճեց օլիմպիական ոսկե մեդալ և իր անունը հավերժացրեց էկվադորի պատմության մեջ:

Վ. Ա.

ՉԵՄՊԻՈՆՆԵՐԻ ԼԻԳԱ

Հանդիպման վայրը փոխել չի կարելի

Հյուսիսային Օսիայում տարածված այն լուրերը, թե Վլադիկավկազի «Ալանիան» Չեմպիոնների լիգայի նախնական փուլի պատասխան հանդիպումը պետք է անցկացնի հանրապետության սահմաններից դուրս, մեծ անհանգստություն է առաջացրել բնակչության մեջ: Այս առիթով թիմի ավագ մարզիչ Վալերի Գազզաևը հայտարարել է, որ «խաղը Մոսկվայում անցկացնելու մասին խոսք անգամ չի կարող լինել: «Ռեյնջերսին» մենք կընդունենք Վլադիկավկազում, «Սպարտակ» հանրապետական մարզադաշտում»: Նա նշել է նաև, որ որոշ ուժեր փորձում են Հյուսիսային Օսիայում լարվածություն առաջացնել՝ ցանկալին իրականություն ներկայացնելով: «Շատերը կարծում են, թե հարևան Չեչնիայի շիկացած մթնոլորտը տեղափոխվում է նաև մեզ մոտ, սակայն իրադրությունը հանրապետությունում նորմալ է, ինչը աշակերտում են նաև Ռուսաստանի առաջնության և Ալանիայի նախագահի գավաթի խաղարկության խաղերը, որոնց ժամանակ որևէ միջադեպ չի գրանցվել», եզրափակել է ավագ մարզիչը:

Այս դեպքին անմիջապես արձագանքել է Ժնևում գտնվող եվրոպական ֆուտբոլային ասոցիացիաների միությունը, որը հատուկ որոշման մեջ ընդգծել է. «Չեմպիոնների լիգայի նախնական փուլի «Ալանիա»–«Գլազգո Ռեյնջերս» հանդիպումը կկայանա օգոստոսի 21-ին, Վլադիկավկազում»: Հիշեցնենք, որ օտ ֆուտբոլիստները Շոտլանդիայում տեղի ունեցած առաջին խաղում զիջել են 1-3 հաշվով:

ՓԱՍՏ

«Ամերիկա, Ամերիկա»

ԳՐԻԳՈՐ ԱՄԻՐՋԱՆՅԱՆ,
Վալանս, Ֆրանսիա

«Ամերիկացիները մեծ երեխաներ են», ասում են հաճախ եվրոպացիները: Երեխաներ, որոնք խրճվում են փոքր ու անհեթեթ բաներով և անտեսում կարևորները: Այսպիսին է ամերիկացին, որը ճանաչում է սեփական համբուրգերը և անտեսում օլիմպիական մարզադաշտ մուտք գործած բոլոր 196 երկրներին: Նա ծափահարում է միայն ամերիկյան թիմին: Ամերիկացիներից շատերը չգիտեն նույնիսկ, թե որտեղ է գտնվում Եվրոպան կամ Աֆրիկան: Մի՞թե նրանք կարող են իմանալ Հայաստանի կամ Էլզասի տեղը:

Էլ ո՞ւր մնացին մարզական սկզբունքները, դա նրանց չի հետաքրքրում: Կարևորը ԱՄՆ-ն է: Make the money (փող աշխատիր) նշանաբանով այս երկրում ծանրաթյունը ուրիշ ձև ունի, որը կարող է շփոթեցնել եվրոպացիներին (և հայերին): Օրինակ, ամերիկյան բասկետբոլի «Երազանքի» թիմի հանդիպումների ժամանակ մարզադաշտում 100 կգ անոց (ով է ամերիկացու միջին քաշը, որ համբուրգերի մեծ սպառման հետևանք Է) բազմահազար երկրպագուներ անդադար միայն USA էին բղավում:

Այս տարի նաև «Երազանքի» թիմը լավ խաղաց, բայց նույնը չի կարելի ասել Արգենտինայի թիմի հետ կայացած խաղի մասին:

Բայց մարզադաշտի տրիբունաներում ժամանակ առ ժամանակ հայտնվում էին աստղեր, որոնց ներկայությունը ոգևորում էր մարզասերներին: Օրինակ, ԱՄՆ-Արգենտինա բասկետբոլային խաղի ժամանակ հայտնվեց մկանների տիտան Առնոլդ Շվարցենեգերը: Նա զգամով լինելով ավստրիացի, այս հանրահայտ կինոդերասանն ու մարզիկը, հագով ամերիկացի է: Նշանավոր կինոդերասանի և մարզադաշտային դրամայի Ատլանտայի մարզադաշտ էր եկել մի քիչ ծուռ «Երազանքի» թիմի և հավանաբար նաև հետաքրքիր տեղերի համար [illegible]

ԱՄՆ-ում սա է ժողովրդականությունը, որն ամբողջովին հիմնված է զանգվածային լրատվության միջոցների վրա, որտեղ ինչ-որ բան ավելի շատ փող վաստակել: Իսր ճշմարտությունը շատ հեռու է սրանից, և գուցե լավ էլ է:

Լուսանկարը՝ Ֆասթ Ֆոտո
ԱՐՄԵՆ ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

ԱԶԳ

օրվա հետքերով

ԱՄՆ

Բոբ Դոուլը պաշտոնապես հռչակվեց հանրապետականների թեկնածու

Տիկին Դոուլը պատմում է ամուսնու փրկիչ՝ բժիշկ Քելեքյանի մասին

Սկիզբը էջ 1

Լեհաստանը, Չեխիան եւ Հունգարիան արժանի են անդամակցելու ՆԱՏՕ-ին: Նրանց պետք է անդամագրել այժմ: Ամերիկյան արտաքին քաղաքականությունը պետք է կառուցվի երեք սկզբունքների վրա: Պետք է ամրապնդել զինված ուժերը, ստեղծել հակահրթիռային պաշտպանական համակարգ: Երբեք ռազմական ուժով չսպառնալ, երբ չես կարող ուժ գործադրել: Երբեք մի ուղղիր ատրճանակը որեւէ մեկի վրա, երբ չպետք է կրակես: Երկրորդ սկզբունքը, ըստ Բեյքերի, ամերիկյան ուժեղ ղեկավարության պահպանումն է: Մեզ անհրաժեշտ է ղեկավար, որին վստահի ամերիկյան ժողովուրդը, մեզ անհրաժեշտ է նախագահ, որին վստահի ողջ աշխարհը: Ես պատիվ եմ ունեցել ծառայելու այդպիսի երեք նախագահների՝ նախագահ Ջերալդ Ֆորդ, նախագահ Ռոնալդ Ռեյգան եւ նախագահ Ջորջ Բուշ: Ես հավատացած եմ, որ Բոբ Դոուլն ունի բոլոր որակավորումները առաջնորդելու Ամերիկայի առաջատար դերը աշխարհում, հայտարարեց Ջեյմս Բեյքերը:

Համագումարի ամենահուզիչ պահերից մեկը թերեւս սենատորի տիկնոջ՝ Էլիզաբեթ Դոուլի ելույթն էր: Նա ներկայացրեց իր ամուսնու արժանիքները, պատմեց այն դժվարին ուղու մասին, որն անցել է սենատորը: Իսկ այդ ուղու վրա կա մի մարդ, մի հայ մարդ, որը ճակատագրական դեր է խաղացել սենատորի կյանքում, որի արժանիքն է Դոուլ ընտանիքի համար: Էլիզաբեթ Դոուլը պարզապես չէր կարող չհիշել իր ամուսնու փրկչի՝ բժիշկ Համբարձում Քելեքյանի անունը: Համագումարում տիկին Դոուլի արտասանած ճառը նվիրված էր Քելեքյանին: Բժիշկը պատանի հասակում փախավ պատերազմից ծվատված Հայաստանից: Նա եկավ Միացյալ Նահանգներ ընդամենը երկու դոլարով: Սկսեց աշխատել ֆերմայում: Քելեքյանն այնքան էր տպավորել ամերիկացի ֆերմերին, որ վերջինս իր վրա վերցրեց նրա կրթության բոլոր ծախսերը: Հետո Քելեքյանը դարձավ մեծ վիրաբույժ: Պատերազմում վիրավորված Բոբ Դոուլը հրաշքի ակնկալիքով դիմեց բժշկի օգնությանը: «Հրաշքներ մի սպասիր, Բոբ. ամեն ինչ քեզնից է կախված», ասել է բժիշկը: Քելեքյանը մի քանի անգամ վիրահատեց Դոուլին, եւ ոչ մի ցենտ չվերցրեց դրա համար: Նա անվճար վիրահատում էր նաեւ պատերազմի մյուս վիրավորներին, որոնք պարզապես դրամ չունեին: Այժմ դուք հասկանում եք, թե որքան թանկ է բժիշկ Քելեքյանի այրու եւ նրա դստեր՝ Ալիսի բարեկամությունը մեզ համար, ասաց Էլիզաբեթ Դոուլը: Բժիշկ Քելեքյանի եւ Դոուլի հարաբերությունների մասին շատ է գրվել Ամերիկայում: Վերջին շրջանում Ամերիկայում լույս տեսած Բոբ Դոուլի բազմաթիվ կենսագրական գրքեր առանձին գլուխներով անդրադառնում են Քելեքյանի հետ սենատորի բարեկամությանը: Կա նաեւ այսպիսի մի դրվագ՝ կապված Քելեքյանի մահվան հետ: Քելեքյանի մահը ցնցեց սենատորին: Այդ օրը նա ԱՄՆ-ի Կոնգրեսում էր: Նրա խնդրանքով ամերիկյան Կոնգրեսը մեկ րոպե լռությամբ հարգեց Եղեռնի սերնդի վերջին ներկայացուցիչներից մեկի՝ բժիշկ Քելեքյանի հիշատակը:

ՀՐԱՅՐ ԹԱՄՐԱԶՅԱՆ,
«Ազատություն» ռադիոկայան

Ոստիկանների եւ ուսանողների նոր բախումներ Սեուլում

15 ՕԳՈՍՏՈՍ, BBC, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Հարավային Կորեայում չորրորդ օրն է, ինչ բախումներ են տեղի ունենում ոստիկանության եւ Հյուսիսային Կորեայի հետ վերամիավորում պահանջող ուսանողների միջեւ: Սեուլում, Յանսեյ համալսարանի տարածքում այսօր նոր բախումներ տեղի ունեցան ուսանողների եւ ոստիկանների միջեւ: Ոստիկանները ցուցարարների դեմ արցունքաբեր գազ կիրառեցին եւ ուղղաթիռներից մաշկի վրա այրվածքներ առաջացնող ինչ-որ հեղուկ թափեցին, իսկ ուսանողները ոստիկանության դեմ երկաթե խողովակներ: Մի քանի սպա կորցրել է գիտակցությունը խողովակներից ստացած հարվածներից: Մի քանի այլ ոստիկան գերի են վերցվել ուսանողների կողմից, որոնք հանել են նրանց համազգեստները ու այրել դրանք: Երբ ոստիկանությունը շրջապատել է համալսարանի տարածքը, ուսանողները սկսել են նետել այրվող շշեր, քարեր եւ լաբորատորիաների սարքեր: Ուսանողական յույզերը սկսվեցին այն բանից հետո, երբ Հարավային Կորեայի նախագահը հեռատեսությամբ կոչ արեց զգուշավոր մոտեցում ցուցաբերել Հյուսիսային Կորեայի հետ միավորելու հարցի նկատմամբ:

Նաֆիկ Ալիեւը նորից է ուզում նավթը Գրոզնիով Նովոռոսիյսկ հասցնել

15 ՕԳՈՍՏՈՍ, «ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ»: Ադրբեջանի «Սոկար» նավթային պետական ընկերության նախագահ Նաֆիկ Ալիեւն ասաց, թե ինքը նավթը Գրոզնիով դեպի Ռուսաստանի Նովոռոսիյսկ նավահանգիստ տեղափոխելու ուղին գնահատում է ամենանպատակահարմար տարբերակներից մեկը: Նրա խոսքերով, վերսկսվել են Ադրբեջանի տարածքում 200 կմ երկարությամբ խողովակաշարի կառուցման աշխատանքները: Ալիեւն այս հայտարարությամբ հանդես եկավ երեկ: Ավելի վաղ նա ասել էր, որ եթե խաղաղությունը Չեչնիայում շարունակի վտանգվել, Ադրբեջանը կփորձի արագացնել Բաքուն վրացական Սուպսա նավահանգստին կապող խողովակաշարի կառուցումը: Լրատվական գործակալությունները հիշեցնում են, որ «Սոկար» նավթային ընկերության նախագահ Նաֆիկ Ալիեւն Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւի որդին է:

[illegible]

Ռուսաստանի դատական համակարգը անկախանում է

Մայիս ամսին նախկին ԽՍՀՄ-ի տարածքում հազվադեպ երեւույթ տեղի ունեցավ: «Ազգ» օրաթերթը կարողացավ շրջանային դատարանի օգնությամբ արդարության հասնել եւ դատական գործ շահել արդարադատության նախարարության դեմ: Դրանով Հայաստանը տեղեկացրեց ողջ աշխարհին, որ մեր երկիրն առաջինն է ԱՊՀ երկրների մեջ, որտեղ անկախ դատական համակարգ է ստեղծվել, իսկ դատավոր Տիգրան Սահակյանի անունը մտավ պատմության մեջ: Մ. Նահանգների ներկայացուցիչն այդ կապակցությամբ իր գոհունակությունը հայտնեց եւ անձամբ շնորհավորեց Ամերիկայում գտնվող Հայաստանի Սահմանադրական դատարանի նախագահին: Եթե ընթերցողը հիշում է, Ռուսաստանի պաշտպանության այն ժամանակվա նախարար Պավել Գրաչովը՝ «Մոսկովսկի կոմսոմոլեց» թերթի լրագրող Պոեգլիի դեմ գործում արդեն, սակայն դատավորը սկզբունքայնության եւ անկախության նշաններ ցուցաբերեց, երբ պահանջեց ու պնդեց, որ Պավել Գրաչովը, ինչպես եւ պահանջվում է օրենսդրությամբ, անձամբ ներկայանա դատարան՝ ցուցմունքներ տալու, ինչը եւ տեղի ունեցավ: Իսկ վերջերս, չորեքշաբթի երեկոյան հայտնի դարձավ, որ Մոսկվայի Խամովնիկի շրջանի դատարանը որոշում ընդունեց վերականգնել պաշտոնում Վլադիվոստոկի նախկին քաղաքագլուխ Վիկտոր Չերեպկովին, որը 94 թվականի դեկտեմբերին անօրինական ձեւով պաշտոնանկ է արվել Ռուսաստանի նախագահ Բորիս Ելցինի հրամանագրով: Այսպիսով Վլադիվոստոկի քաղաքագլխի հայցն ընդդեմ Բորիս Ելցինի բավարարվեց, եւ եթե 10 օրվա ընթացքում դատարանի որոշումը չբողոքարկվի, կմտնի ուժի մեջ: Հայտնենք, որ Չերեպկովի հայցով դատավարությունը մեկուկես տարի է տեւել:

ԳՐԻԳՈՐ ԷՄԻՆ-ՏԵՐՅԱՆ

ՔԱԼԱՆԹԱՐ KALANTAR Co. Ltd
Մեծածախ եւ մանրածախ վաճառք
Գնեք Երեւանի խանութներում
"Botterbloom" ֆիրմայի
անարատ կարագ՝ Գերմանիայից
Եվրոպական որակ

3.5% յուղայնություն
Իրացման ժամկետը առանց սառնարանի 8 ամիս
ՀՀ Երեւան, Նոր Նորքի 3-րդ զանգված, 18 շ. հեռ. եւ ֆաքս 643843

ՎԱՃԱՌՎՈՒՄ ԿԱՄ ՓՈԽԱՆԱԿՎՈՒՄ Է
սեփականացված խանութ 120 քմ:
Զանգահարել՝
53-17-73, 53-10-17

ԼՈՒԾԱՐՎՈՒՄ Է
«Դելֆին» կոոպերատիվը գրանցված Խորհրդային շրջանում:

ՇՆՈՐՀԱԿԱԼՈՒԹՅՈՒՆ, ԲԺԻՇԿ
Ռադիրյանների ընտանիքը Գորիսից իր անսահման երախտագիտությունն է հայտնում
ամերիկահայ վիրաբույժ Հրայր Հովակիմյանին
եւ նրա հետ համագործակցող բուժանձնակազմին, որոնք նպաստեցին մեր դստեր՝ Սոֆի Ռադիրյանի վիրահատության փայլուն իրագործմանը:
Թող աստված Ձեզ միշտ հաջողություն եւ առողջություն պարգեւի, ինչպես Դուք մեզ երջանկություն պարգեւեցիք:

CEMA
CENTRE DE MANAGEMENT D'ARMENIE
Հայաստանի Հանրապետության Առեւտրաարդյունաբերական պալատը եւ ֆրանսիական ԺԻԱ ընկերությունը համատեղ ստեղծել են Հայաստանի մենեջմենթի կենտրոն ՄԿՄԱ, որը գործում է 1991 թ.: Կենտրոնի նպատակն է վարչական, կոմերցիոն եւ ֆինանսական ոլորտների համար կադրերի վերապատրաստումը՝ մենեջմենթի, առեւտրի եւ ֆինանսական կառավարման արդի տեխնոլոգիաների համապատասխան: ՄԿՄԱ կենտրոնը կազմակերպում է 1996-97 թթ. ուսումնական տարվա ընդունելություն: Ուսուցումը բաղկացած կլինի 10 փուլերից, յուրաքանչյուրը ամիսը մեկ անգամ մեկ շաբաթ տեւողությամբ, մեկ տարի կտրվածքով:
ԴԱՍԱՎԱՆԴՄԱՆ ԾՐԱԳԻՐԸ
- Շուկայական տնտեսություն
- Հաշվապահություն
- Ձեռնարկությունների իրավունքը
- Ձեռնարկության կազմակերպումը եւ արտադրության միջոցների ... կառավարում
- Բանկ եւ ձեռնարկություններ
- Վաճառք եւ բաշխում
- Մարկետինգ
- Մենեջմենթ եւ մարդկային ռեսուրսներ
- Միջազգային առեւտուր, ներմուծում եւ արտահանում, ֆինանսական գործառնություններ
- Բիզնես պլան
[illegible]
Տեղեկությունների համար զանգահարել **56.51.94** հեռախոսով:
ՀԱՍՑԵ՝ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ 39
ՀՀ ԱՌԵՎՏՐԱԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՊԱԼԱՏ

Անվճար տեղեկություններ Հայաստանում գործող ձեռնարկությունների *առաջարկի* եւ *պահանջարկի* մասին հեռախոսով: Զանգահարել 589167, 581351 «Սփյուռ»:

[illegible] Երեւան-23, Արշակունյաց 2 ... Պատվեր 60149 ... Տպաքանակ 4000 ... 15. 08. 1996 Գինը՝ 75 դրամ